

CIRIUS

Brugerundersøgelse

Rapport

September 2008

1.	INDLEDNING	1
2.	KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	3
3.	VURDERINGSMODTAGERNES OPLEVELSE AF CIRIUS OG VURDERINGEN AF DERES UDENLANDSKE UDDANNELSE.....	6
3.1	Vurderingsmodtagernes baggrund	6
3.2	Formål med vurderingen	11
3.3	Vurderingernes modtagelse.....	14
3.3.1	Forståelse af vurderingen?.....	14
3.3.2	Indfries vurderingsmodtagernes forventninger til vurderingerne?	17
3.4	Vurderingens anvendelse og anvendelighed	19
3.4.1	Konkret anvendelse af vurderingerne.....	20
3.4.2	Vurderingsmodtagernes situation før og efter vurderingen.	22
3.4.3	Brug af udenlandsk uddannelse i uddannelsessystemet	25
3.4.4	Brug af udenlandsk uddannelse på arbejdsmarkedet.....	28
3.5	Ansøgningsproceduren	29
3.5.1	Information og ansøgningsprocedure	30
3.5.2	Kravene til dokumentation	32
3.6	CIRIUS' information og service	33
3.6.1	Sagsbehandlingstiden	33
3.6.2	Serviceniveau og information på hjemmeside.....	34
3.6.3	Sproglige problemer i kontakten med CIRIUS	36
3.6.4	Andre ønsker og forslag fra vurderingsmodtagerne	37
4.	VIRKSOMHEDER OG VEJLEDERE	38
4.1	Interview med virksomheder.....	38
4.1.1	Virksomheders behov for information og vejledning.....	38
4.1.2	Oplevelse af udenlandske uddannelser.....	40
4.1.3	Erfaringer med CIRIUS' vurderinger.....	41
4.1.4	Forslag til forbedringer af service	41
4.1.5	CIRIUS' øvrige services.....	42
4.2	Interview med vejledere	43
4.2.1	Vejledernes behov for information.....	43

4.2.2	Virksomheders reaktioner på jobsøgere med udenlandske uddannelseskvalifikationer	44
4.2.3	Erfaringer med CIRIUS.....	44
4.2.4	Forslag til forbedringer af service	46
4.2.5	CIRIUS' øvrige services.....	46
5.	METODE.....	47
5.1	Fremgangsmåde	47
5.2	Svarprocent og bortfaldsanalyse	48
5.3	Anvendelse af krydstabeller	53

1. INDLEDNING

CIRIUS har ønsket at gennemføre en brugerundersøgelse blandt tre forskellige brugergrupper med henblik på at evaluere anvendeligheden og kvaliteten af de vurderinger, som styrelsen udarbejder af uddannelser, som er gennemført i udlandet, og som skal bruges ved jobsøgning eller videreuddannelse i Danmark. Især ønsker CIRIUS at undersøge, hvor godt vurderingstilbuddet har været med hensyn til at lette adgangen til arbejdsmarkedet for personer med udenlandsk uddannelse, og hvilke svagheder og forbedringspotentialer, der eventuelt kan konstateres i CIRIUS' vurderingsfunktion.

Brugerundersøgelsen gennemføres blandt tre målgrupper, nemlig:

1. Personer, der har fået foretaget en vurdering hos CIRIUS
2. Arbejdsgivere, der har erfaringer med at bruge CIRIUS' vurderinger
3. "Vejledere" i forhold til arbejdsmarkedet, dvs. jobkonsulenter og sagsbehandlere, der har erfaringer med at bruge CIRIUS' vurderinger

Brugerundersøgelsen består dels af en kvantitativ, dels af en kvalitativ del. Den kvantitative del omfatter en postal spørgeskemaundersøgelse blandt vurderingsmodtagere – dvs. målgruppe 1 (gennemført hhv. februar-marts 2008 og maj-juni 2008). Den kvalitative del omfatter interview med repræsentanter for hver af de tre målgrupper (gennemført april-maj 2008).

For målgruppe 1 gælder det, at brugerundersøgelsen er gennemført blandt personer, som i 2007 (første halvår og andet halvår) har fået foretaget en vurdering af deres udenlandske uddannelse. Formålet med denne del af brugerundersøgelsen er at vurdere selve vurderingsbrevet og dettes anvendelighed i vurderingsmodtagers situation, samt vurderingsmodtagernes tilfredshed med processerne omkring vurderingen og den modtagne rådgivning. Undersøgelsen skal samtidig afdække, i hvilken grad de udarbejdede vurderinger svarer til vurderingsmodtagernes forventninger.

Denne rapport indeholder de samlede resultater fra undersøgelsen, og dækker således dels de personer, der har fået deres uddannelse vurderet i første halvår af

2007, og de personer, der har fået deres uddannelse vurderet i andet halvår af 2007.

Rapporten er opbygget således:

- I kapitel 2 præsenteres undersøgelsens samlede resultater og en række fremadrettede anbefalinger.
- I kapitel 3 præsenteres vurderingsmodtagernes oplevelse af CIRIUS og vurderingstilbuddet. Dette kapitel er baseret både på kvantitative og kvalitative data. I dette kapitel indgår også en beskrivelse af respondenterne.
- I kapitel 4 præsenteres resultaterne fra de kvalitative interview med hhv. virksomheder og vejledere.
- I kapitel 5 beskrives den anvendte fremgangsmåde og metode.

Undersøgelsen er gennemført som en postal undersøgelse med spørgeskemaer på såvel dansk som engelsk og en samlet svarprocent på 56,6 %. Frafaldsanalysen (i kap. 5) viser, at respondenterne på en lang række centrale parametre er repræsentative for den samlede gruppe personer, der har fået foretaget en vurdering hos CIRIUS. NIRAS Konsulenterne vurderer derfor, at undersøgelsen samlet set giver et dækkende og retvisende billede af vurderingsmodtagernes oplevelse med CIRIUS.

2. **KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER**

Brugerundersøgelsen har været gennemført blandt CIRIUS' tre målgrupper: Vurderingsmodtagere, vejledere og virksomheder.

Undersøgelsen viser overordnet, at der blandt vurderingsmodtagerne er stor tilfredshed med CIRIUS – både når det gælder ansøgningsprocedure, information og service, når det gælder selve vurderingen og niveau-sammenligningen og når det gælder anvendelsen af vurderingen på arbejds- og uddannelsesmarkedet. Blandt vejledere og virksomheder tegner der sig også en udbredt tilfredshed, men her er datagrundlaget dog knap så omfattende.

Vurderingsmodtagerne ønsker primært en uddannelsesvurdering for enten at forbedre deres muligheder på arbejdsmarkedet, for at søge optagelse på en uddannelse eller for at afklare deres muligheder mere bredt. De bliver opmærksomme på CIRIUS' tilbud og ydelser gennem en bred vifte af aktører, herunder primært deres sociale netværk og CIRIUS' hjemmeside.

Undersøgelsen viser også, at størsteparten af vurderingsmodtagerne ikke finder det vanskeligt at forstå vurderingen og den sammenligning, som der er foretaget. Dette gør sig dog gældende for godt en fjerdedel af respondenterne. Især vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra Asien, Europa uden for EU og Afrika, kan finde det svært at forstå vurderingen. Der peges i den forbindelse på, at den information, som udsendes med vurderingen, med fordel kunne optimeres, gøres mere fyldestgørende og mere detaljeret.

Generelt oplever vurderingsmodtagerne dog i høj grad at få målrettet information og god service fra CIRIUS. Sagsbehandlingstiden er acceptabel for langt de fleste, som tilmed finder personalet hos CIRIUS meget imødekommende og hjælpsomme. Netop af disse grunde finder mange det væsentligt, at flere mennesker med udenlandske uddannelser skal kunne få glæde af CIRIUS' serviceydelser, der således i højere grad bør udbredes og promoveres.

Langt den største del af vurderingsmodtagerne er også tilfredse med selve niveau-sammenligningen mellem deres udenlandske uddannelse og det danske uddannelsesniveau. De vurderingsmodtagere, der *ikke* er helt tilfredse, begrundes det med, at de ikke finder niveau-sammenligningen korrekt, eller at de havde forventet en

mere detaljeret vurdering. Der er tale om en mindre andel af vurderingsmodtagere, der ikke finder vurderingen korrekt (18 %) og som ikke alt i alt har været tilfreds med CIRIUS' vurdering (18 %).

Alt andet lige indikerer undersøgelsen, at vurderingen har en positiv effekt på vurderingsmodtagerens uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige status. Undersøgelsen viser, at der er sket en signifikant forbedring af vurderingsmodtagernes situation i løbet af perioden efter vurderingen, om end dette ikke direkte eller alene kan tilskrives vurderingen. Vigtigt er det imidlertid, at vurderingsmodtagerne selv vurderer, at vurderingen har spillet en positiv rolle for deres forbedrede situation. Det skal dog understreges, at der også er en lang række eksterne faktorer, som kan have haft betydning for den registrerede udvikling, eksempelvis konjunkturer og efterspørgslen på arbejdsmarkedet.

Virksomheder og vejledere er blevet interviewet for at afdække disse gruppers holdning til vurderingerne, deres anvendelighed i forhold til arbejdsmarkedstilknøytning eller optag på en uddannelse, og vurderingernes kvaliteter og mangler.

Også blandt disse grupper er der stor tilfredshed med kvaliteten af vurderingerne, selvom kendskabet til dem er forskelligt. Flere af de interviewede virksomheder bruger CIRIUS' vurderinger i deres ansættelsesproces og henviser ansøgere til CIRIUS, hvis en vurdering mangler, mens der også er eksempler på andre typer af brug af CIRIUS' service. Virksomhederne, der med jævne mellemrum ser vurderinger, vurderer dem positivt og anser dem for troværdige og grundige.

For vejlederne tegner der sig et tilsvarende billede, om end deres kendskab til CIRIUS' ydelser er endnu mere begrænset end virksomhedernes. De bruger CIRIUS meget forskelligt – fra meget få gange om året til dagligt at henvise borgere til hjemmesiden eksempelvis. Hovedparten af de adspurgte vejledere mener, at vurderingerne er meget forståelige og tydelige. Vurderingerne ses blandt andet som meget brugbare i jobsøgningssammenhæng.

Selvom alle de tre målgrupper således i store træk er tilfredse med CIRIUS og vurderingerne, peger undersøgelsen også på en række forbedringsforslag, som kan give anledning til klarere kommunikation mellem CIRIUS og brugerne. Disse grupperer sig under tre overskrifter: vurderingsbrevet, ansøgningsproceduren og kendskabet til CIRIUS.

For det første er det et udbredt ønske fra alle de tre målgrupper, at vurderingerne var mere detaljerede, således at eksempelvis specifikke kompetencer, fag og erfaringer i højere grad bliver en del af vurderingsbrevet.

Endvidere ønsker særligt vurderingsmodtagerne, at der med vurderingen følger flere oplysninger om, hvad vurderingen specifikt kan bruges til samt konkrete an-

visninger på, hvad man eksempelvis skal gøre for at videreudanne sig inden for sit felt.

For det andet peger flere vurderingsmodtagere på, at informationen omkring ansøgningsproceduren kan forbedres. Ikke alle modtager i dag en bekræftelse på, at ansøgningen er modtaget og i den forbindelse en orientering om den forventede sagsbehandlingstid. Herudover er der en gruppe vurderingsmodtagere og arbejdsgivere, der finder sagsbehandlingstiden problematisk i de tilfælde, hvor vurderingen eksempelvis skal bruges til en konkret jobansøgning eller ansættelsessituation. Endelig er der en mindre gruppe af vurderingsmodtagere, der finder selve ansøgningsproceduren og udfyldelsen af ansøgningsskemaet vanskelig. En del af disse anser ikke den vejledning, der tilbydes per telefon og e-mail, som tilstrækkelig.

Endelig synes der at være stor enighed om, at CIRIUS i højere grad bør profilere sig for at nå ud til den brede målgruppe. Der stilles i den forbindelse forslag om, at CIRIUS kan markedsføre sig over for potentielle ansøgere i f.eks. sprogcentre, over for vejledere og virksomheder gennem nyhedsbreve, præsentationer og oplæg. Endelig peges der også på, at information om CIRIUS bør være en fast del af "velkomstpakken" til flygtninge og indvandrere, så disse så tidligt som muligt bliver bekendte med mulighederne for at få en uddannelsesvurdering.

På baggrund af en samlet analyse af vurderingsmodtagernes erfaringer med CIRIUS har evaluator fremsat en række anbefalinger. Anbefalingerne afspejler ønsker og behov identificeret hos et stort antal respondenter, og baserer sig på tendenser fra såvel den kvantitative som den kvalitative undersøgelse.

- At CIRIUS undersøger fordele og ulemper samt mulighederne for at øge detaljeringsniveauet i hhv. vurderingsbrevet og andet fremsendt materiale til vurderingsmodtagerne.
- At CIRIUS indfører en fast praksis med henblik på, at alle får en bekræftelse på deres ansøgning samt information om den forventede sagsbehandlingstid.
- At CIRIUS overvejer mulighederne for i særlige situationer at indføre en art "ekspres-vurderinger", der kan tilgodeses de vurderingsmodtagere, der står i en aktuel rekrutteringssituation eller lign.
- At CIRIUS undersøger, hvorvidt det er muligt i højere grad at profilere sig over for såvel personer med udenlandsk uddannelse som virksomheder og vejledere.

3. **VURDERINGSMODTAGERNES OPLEVELSE AF CIRIUS OG VURDERINGEN AF DERES UDENLANDSKE UDDANNELSE**

Dette kapitel beskriver vurderingsmodtagernes oplevelse af CIRIUS og deres uddannelsesvurdering. Konkret beskrives 1) vurderingsmodtagernes baggrund, 2) disses formål med at få en vurdering af deres udenlandske uddannelse, 3) vurderingsmodtagernes modtagelse af vurderingen, 4) vurderingens anvendelighed, 5) ansøgningsproceduren samt 6) CIRIUS' information og service.

3.1 **Vurderingsmodtagernes baggrund**

Af tabellerne nedenfor fremgår det, hvordan de adspurgte vurderingsmodtagere fra 2007 fordeler sig på en række baggrundsplysninger som køn, alder, statsborgerskab, uddannelsesregion, uddannelsesniveau, tidspunkt for uddannelse mv.

Tre ud af fire af de adspurgte vurderingsmodtagere er kvinder.

Tabel 1: Køn

	Frekvens (procent)
Kvinde	502 (76%)
Mand	156 (23%)
Total	658 (100%)

Hovedparten af de adspurgte er mellem 26 og 45 år.

Tabel 2: Alder

	Frekvens (procent)
18-25 år	60 (9%)
26-35 år	323 (49%)
36-45 år	165 (25%)
46-55 år	93 (14%)
over 55 år	17 (3%)
Total	658 (100%)

De adspurgte vurderingsmodtagere er i overvejende grad statsborgere fra EU lande (38 %), asiatiske lande (18 %), Danmark (15 %) eller Europa uden for EU (14 %).

Tabel 3: Statsborgerskab (regioner)

	Frekvens (procent)
EU/EØS	250 (38%)
Asien	119 (18%)
Danmark, Færøerne og Grønland	97 (15%)
Europa uden for EU	94 (14%)
Syd- og Mellemerika	30 (5%)
Afrika	29 (4%)
Nordamerika	14 (2%)
Oceanien	4 (1%)
Ikke oplyst	21 (3%)
Total	557 (100%)

Hovedparten af de adspurgte har en uddannelse fra enten et EU-land (46 %), Asien (21 %) eller Europa uden for EU (19 %).

Tabel 4: Uddannelsesregion

	Frekvens (procent)
EU/EØS	302 (46%)
Asien	141 (21%)
Europa uden for EU	125 (19%)
Afrika	32 (5%)
Syd- og Mellemerika	31 (5%)
Nordamerika	18 (3%)
Oceanien	8 (1%)
Danmark, Færøerne og Grønland	1 (0%)
Total	658

Respondenterne har ifølge CIRIUS' vurderinger i overvejende grad en udenlandsk uddannelse på enten gymnasialt niveau (39 %), på mellemlangt videregående niveau (26 %) eller på langt videregående niveau (21 %).

Tabel 5: Uddannelsesniveau (DUN-koder)

	Frekvens (procent)
Grundskoleniveau II (7.-10. klasse)	0 (0%)
Gymnasialt niveau I (10. uddannelsesår)	8 (1%)
Gymnasialt niveau II (11.-12. uddannelsesår)	257 (39%)
Korte videregående uddannelser (13.-14. uddannelsesår)	62 (9%)
Mellemlange videregående uddannelser (15.-16. uddannelsesår)	171 (26%)
Lange videregående uddannelser (17.-18. uddannelsesår)	139 (21%)
Forskerniveau (19.- uddannelsesår)	21 (3%)
Total	557 (100%)

Variablen "uddannelsesniveau" er til brug for analyserne omkodet, således at "korte uddannelser" dækker over samtlige ikke-videregående uddannelser, dvs. grundskoleniveau og gymnasialt niveau, mens "lange uddannelser" dækker over samtlige videregående uddannelser, herunder korte, mellemlange og lange uddannelser samt forskerniveau. Det er også denne definition af grupperingerne, der vil blive brugt i resten af rapporten.

41 % af respondenterne har afsluttet deres udenlandske uddannelse inden for de seneste seks år. Der er dog også godt en fjerdedel af vurderingsmodtagerne, der har en uddannelse fra perioden 1995-2001 og knap en tredjedel, der har en uddannelse fra 1994 eller før.

Tabel 6: Tidspunkt for uddannelse

	Frekvens (procent)
1: 1994 eller før	209 (32%)
2: 1995 – 2001	182 (28%)
3: 2002 – 2007	267 (41%)
Total	658 (100%)

Alle de adspurgte vurderingsmodtagere har oplevet en sagsbehandlingstid på 0-3 måneder. For over halvdelen har sagsbehandlingstiden været under en måned.

Tabel 7: Sagsbehandlingstid

Måneder	Frekvens (procent)
0 måneder	334 (51%)
1 måned	216 (33%)
2 måneder	95 (14%)
3 måneder	11 (2%)
4 måneder	1 (0%)
5 måneder	1 (0%)
6 måneder	0 (0%)
Total	557 (100%)

Godt halvdelen af vurderingsmodtagerne er blevet bedt om at fremsende yderligere information i forbindelse med ansøgningsproceduren.

Tabel 8: Er vurderingsmodtageren blevet bedt om at sende yderligere oplysninger?

	Frekvens (procent)
Fik ikke krav om yderligere information	296 (45%)
Fik krav om yderligere information	362 (55%)
Total	658 (100%)

Hovedparten af de adspurgte vurderingsmodtagere har boet i Danmark i under 6 år.

Tabel 9: Hvor længe har du boet i Danmark?

	Procent
0-5 år	69%
6-10 år	12%
11-20 år	11%
Over 20 år	2%
Er født i Danmark	6%
I alt	100%

(n = 602)

Omkring halvdelen har ikke brugt deres uddannelse i et andet land end Danmark, mens dette gør sig gældende i forskelligt omfang for de resterende.

Tabel 10: Har du brugt din uddannelse i et arbejde i et andet land end Danmark?

	Procent
Nej	48 %
Ja, 2 år eller mindre	20 %
Ja, 3-9 år	22 %
Ja, 10 år eller mere	10 %
I alt	100 %

(n = 642)

Over halvdelen har arbejdet i Danmark inden de fik vurderingen fra CIRIUS.

Tabel 11: Havde du arbejde i Danmark, inden du fik vurderingen fra CIRIUS?

	Procent
Ja	58 %
Nej	42 %
I alt	100 %

(n = 644)

Frafaldsanalysen i kapitel 5 viser, at der i stikprøven (dvs. blandt de adspurgte vurderingsmodtagere) kun er begrænsede afvigelser i forhold til den samlede population (dvs. samtlige vurderingsmodtagere), hvorfor data ikke er vægtet. De umiddelbart væsentligste afvigelser findes i forbindelse med køn (overrepræsentation af kvinder), statsborgerskab (underrepræsentation af respondenter med statsborgerskab i EU/EØS) uddannelsesland (underrepræsentation af respondenter uddannet i EU/EØS), uddannelsesniveau (underrepræsentation af respondenter med et uddannelsesforløb på 11-12 år) og endelig uddannelsestidspunktet (underrepræsentation af nyligt uddannede).

3.2

Formål med vurderingen

Som det fremgår af tabellen nedenfor, angiver 57 % af vurderingsmodtagerne arbejdsmarkedsrelaterede formål såsom enten jobsøgning (36 %), muligheden for at få de rigtige løn- og ansættelsesforhold (19 %) eller optagelse i A-kasse (2 %) som de vigtigste grunde til, at de ønskede at få foretaget en vurdering af deres udenlandske uddannelse.

Omkring en femtedel (21 %) ønskede derimod at få foretaget vurderingen, for at kunne søge optagelse på en uddannelse, mens endnu en femtedel (19 %) primært ønskede en vurdering for at finde ud af, hvilke job og uddannelser, de havde mulighed for at søge.

Tabel 12: Hvad var den vigtigste grund til, at du ønskede at få foretaget en vurdering?

	Procent
Søge arbejde	36 %
Søge optagelse på en uddannelse	21 %
Finde ud af, hvilke job eller uddannelser jeg kunne søge	19 %
Få de rigtige løn- og ansættelsesvilkår i mit arbejde	19 %
Blive optaget i en a-kasse	2 %
Andet	3 %
I alt	100 %

(n = 647)

Yderligere analyser viser, at det især er de kvindelige vurderingsmodtagere, der ønsker at få foretaget vurderingen for at afklare deres muligheder, mens der er en overrepræsentation af mænd, der primært ønsker vurderingen for at søge optagelse på en uddannelse.

Der tegner sig også et klart billede af, at uddannelse er det vigtigste formål med vurderingen for de vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra hhv. Afrika og Syd- og Mellemerika, mens jobsøgning er det vigtigste formål for de vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra hhv. Nordamerika, Europa uden for EU, Asien og EU.

Nedenstående tabel viser, at en bred vifte af aktører medvirker til at informere om muligheden for at få foretaget en uddannelsesvurdering hos CIRIUS.

Tabel 13: Hvordan fandt du ud af, at du kunne få en vurdering hos CIRIUS?

	Procent
Familie, venner eller bekendte (n = 652)	34 %
CIRIUS' hjemmeside (n = 652)	21 %
Sprogcenter (n = 652)	16 %
Arbejdsgiver (n = 652)	15 %
Uddannelsesinstitution (n = 652)	14 %
Jobcenter (n = 652)	13 %
Kommune (n = 652)	13 %
På anden måde (n=652)	6 %
Informationsfolder fra CIRIUS (n = 652)	4 %
Anden hjemmeside end CIRIUS' (n = 652)	4 %
Fagforening (n = 652)	4 %
Studievalgcenter (n = 652)	3 %
A-kasse (n = 652)	3 %
Ambassade (n = 652)	2 %
Ubesvaret (n=293)	0 %

NB det har været muligt at sætte flere kryds

Tabel 14: Var der nogen, der opfordrede dig til at få en vurdering?

	Procent
Nej (n = 652)	22 %
Familie, venner eller bekendte (n = 652)	35 %
Arbejdsgiver (n = 652)	16 %
Uddannelsesinstitution (n = 652)	13 %
Jobcenter (n = 652)	12 %
Sprogcenter (n = 652)	10 %
Kommune (n = 652)	8 %
Andre (n = 652)	4 %
A-kasse (n = 652)	3 %
Fagforening (n = 652)	3 %
Ubesvaret (n = 293)	1

NB: Det har været muligt at sætte flere kryds.

Det er interessant at bemærke, at over halvdelen af de adspurgte vurderingsmodtagere (55 %) er blevet opfordret til at få foretaget vurderingen af en instans, som kan have stillet krav om en sådan. Det gælder aktører som, jobcentre, kommuner, uddannelsesinstitutioner, a-kasse, fagforening og arbejdsgivere.

Opsummerende kan siges, at vurderingsmodtagerne primært ønsker en uddannelsesvurdering for enten at forbedre deres muligheder på arbejdsmarkedet, for at søge optagelse på en uddannelse eller for at afklare deres muligheder mere bredt. At de bliver opmærksomme på tilbuddet, skyldes en bred vifte af aktører, herunder primært de sociale netværk og CIRIUS' hjemmeside.

3.3 **Vurderingernes modtagelse**

I dette kapitel belyses det, hvordan vurderingsmodtagerne forstår og modtager vurderingen – og om der er nogle grupper af vurderingsmodtagere, der i særlig høj grad skiller sig ud i denne sammenhæng.

3.3.1 *Forståelse af vurderingen?*

Som det fremgår af tabellen nedenfor, fandt 72 % af vurderingsmodtagerne det enten ”meget let” eller ”let” at forstå, hvilket niveau i det danske uddannelsessystem deres uddannelse blev sammenlignet med. 23 % fandt det ”ret svært”, mens blot 5 % syntes, at det var ”meget svært” at forstå.

Tabel 15: Hvor let eller svært var det at forstå, hvilket niveau i det danske uddannelsessystem vurderingen sammenlignede din uddannelse med?

	Procent
Meget let	35 %
Ret let	37 %
Ret svært	23 %
Meget svært	5 %
I alt	100 %

(n = 640)

Analysen viser, at de vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra vestlige regioner som EU og Nordamerika, finder det lettere at forstå niveau-sammenligningen end de vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra Asien, det øvrige Europa og Afrika. Herudover viser det sig, at jo hhv. nyere uddannelse (dvs. senere uddannelsesår) og jo højere vurderet udenlandsk uddannelse vurderingsmodtagerne har, jo nemmere har de ved at forstå sammenligningen med et niveau i det danske uddannelsessystem.

Selvom hovedparten af vurderingsmodtagerne mener, at niveau-sammenligningen er til at forstå, så angiver 43 %, at de savnede oplysninger i det brev, de modtog sammen med vurderingen. Det skal dog bemærkes, at de vurderingsmodtagere, der har modtaget en vurdering i andet halvår af 2007 i mindre omfang angiver at savne oplysninger i det fremsendte materiale end de vurderingsmodtagere, der fik deres vurdering i første halvår.

Herudover viser nærmere analyser, at det især er vurderingsmodtagere med statsborgerskab i hhv. Asien, Syd- og Mellemamerika og Afrika, der savner yderligere oplysninger, mens dette i mindre grad gør sig gældende hos vurderingsmodtagere med statsborgerskab i vestlige regioner som EU, Nordamerika og Europa uden for EU.

Tabel 16: Du modtog et brev med vurderingen og andet materiale. Var der nogen oplysninger, du savnede?

	Procent
Nej	57 %
Ja	43 %
I alt	100 %

(n = 645)

De vurderingsmodtagere, der savner oplysninger, har en række forskellige ønsker. Godt halvdelen (51 %) savner en mere præcis sammenligning med en bestemt dansk uddannelse, mens næsten fire ud af 10 (39 %) savner en mere detaljeret beskrivelse af deres udenlandske uddannelse. Der er også 39 %, der savner en forklaring på, hvad vurderingen kan bruges til. Flere savner også en forklaring af hhv. det danske uddannelsesniveau (36 %) og af det danske uddannelsessystem (27 %).

Tabel 17: Hvis ja: Hvilke oplysninger savnede du?

	Procent
Mere præcis sammenligning med en bestemt dansk uddannelse (n = 289)	51 %
En mere detaljeret beskrivelse af min udenlandske uddannelse (n = 289)	39 %
Forklaring af, hvad vurderingen kan bruges til (n = 289)	39 %
Forklaring af det danske uddannelsesniveau (n = 289)	36 %
Forklaring af det danske uddannelsessystem (n = 289)	27 %
Forklaring af det danske uddannelsesområde (n = 289)	23 %
Andet (n = 289)	10 %
Ubesvaret (n = 136)	0 %

NB: Det har været muligt at sætte flere kryds.

Hovedparten af interviewpersonerne fra de kvalitative interview har også savnet yderligere oplysninger i vurderingsbrevet. Eksempelvis påpeger de, at vurderingerne er for upræcise, og at de bør indeholde flere detaljer og oplysninger om vurderingsmodtagerens udenlandske uddannelse og eventuelle erfaringer. Her mener flere, at man med fordel også kunne inkludere en liste med fag, fagbeskrivelse, fagniveau, karakterer, praktik, erfaring mm. En bruger fortæller om sit vurderingsbrev:

”Den var lidt for kort. Det ville være godt, hvis listen også indeholdt en eksamensliste og en beskrivelse af de enkelte fag, jeg havde haft. Fordelen ville være, at en

arbejdsgiver bedre kan sætte sig ind i, hvad jeg havde haft på min uddannelse i Italien.” (vurderingsmodtager fra Italien)

I de kvalitative interview med vurderingsmodtagere var der også flere af de adspurgte, som mente at CIRIUS med fordel kunne vedlægge en vejledning i det danske uddannelsessystem, og informationer om, hvordan man søger ind, og hvordan man kan bruge sin udenlandske uddannelse i Danmark. En foreslår, at vurderingsmodtagerne i ansøgningsskemaet anfører, hvad de vil bruge vurderingen til, sådan at CIRIUS i vurderingen kan skrive, hvad vurderingsmodtageren evt. mangler for at komme ind på ønskeuddannelsen – og hvordan dette konkret kan foregå. I CIRIUS' ansøgningsskema skal vurderingsmodtagerne i dag oplyse, hvilket formål de ønskede at bruge vurderingen til, herunder jobsøgning eller videreuddannelse, men der er ikke hidtil blevet bedt om nærmere oplysninger om, hvilken uddannelse ansøgeren eventuelt ønsker at tage.

Der er blandt interviewpersonerne vidt forskellige oplevelser af det såkaldte ”faktaark”, der fremsendes sammen med vurderingen. Flere af interviewpersonerne mener slet ikke, at de modtog noget faktaark. Andre modtog godt nok faktaarket, men læste det ikke. Blandt de tre, der husker at have læst faktaarket, nævner kun én, at faktaarket var rigtig godt og informativt, mens de to andre ikke mener, at arket indeholdte nogen nye informationer.

Samlet set må det konkluderes, at størsteparten af vurderingsmodtagerne forstår vurderingen, og den sammenligning, som foretages i vurderingen. Godt en fjerdedel af respondenterne (28 %) udtrykker, at de finder det svært. Nærmere analyser viser, at det især gælder for vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra Asien, Europa uden for EU og Afrika. Dog viser det sig, at CIRIUS med fordel kunne sætte fokus på, om det informationsmateriale, der fremsendes sammen med vurderingerne, kunne optimeres eller tydeliggøre, hvad vurderingen vil indeholde, og hvad den ikke vil indeholde.

3.3.2 *Indfries vurderingsmodtagernes forventninger til vurderingerne?*

Som det fremgår af tabellen nedenfor, viser det sig, at vurderingsmodtagerne generelt har en meget positiv opfattelse af vurderingerne. Således mener 83 % af vurderingsmodtagerne, at sammenligning af deres udenlandske uddannelse med et niveau i det danske uddannelsessystem enten ”i høj grad” eller ”i nogen grad” er korrekt. Kun 18 % mener, at sammenligningen enten i mindre grad eller sket ikke er korrekt.

Tabel 18: Vurderingen sammenlignede din udenlandske uddannelse med et niveau i det danske uddannelsessystem. I hvor høj grad mener du, at denne sammenligning er korrekt?

	Procent
I høj grad	48 %
I nogen grad	35 %
I mindre grad	13 %
Slet ikke	5 %
I alt	100 %

Krydses denne variabel med de forskellige baggrundsvariable viser der sig to interessante sammenhænge. For det første viser det sig, at jo nyere udenlandsk uddannelse brugerne har, jo mere korrekt mener de, at sammenligningen mellem deres udenlandske uddannelse og det danske uddannelsessystem er.

De kvalitative interview illustrerede denne oplevelse hos brugerne. I citatet nedenfor forklarer en bruger således, hvorfor han ikke mener, at hans uddannelsesvurdering var korrekt:

”Min vurdering var ikke korrekt. I Israel kvalificerede det til at være en mekaniker dengang i 1970’erne. Her talte det kun som 1. år af mekanikeruddannelsen. Det er ikke fair at sammenligne en uddannelse fra 70’erne med en uddannelse i dag – sådan så en dansk mekanikeruddannelse også ud i 70’erne” (vurderingsmodtager fra Israel)

For det andet viser det sig, at de brugere, der har en uddannelse fra hhv. Afrika, EU og Oceanien¹, i højere grad finder sammenligningen korrekt end personer med en uddannelse fra eksempelvis Europa i øvrigt og Syd - og Mellemerika.

Der blev også spurgt til brugernes samlede tilfredshed med CIRIUS’ vurdering. Som det fremgår af tabellen nedenfor angiver 81 % af brugerne, at de enten er ”meget tilfredse” eller ”ret tilfredse” med deres vurdering, mens 17 % angiver, at de enten er ”ret utilfredse” eller ”meget utilfredse”.

Her tegner der sig de samme to sammenhænge som ovenfor. Igen er det brugere med en uddannelse fra hhv. Afrika og EU, der er mest tilfredse, ligesom de brugere, der senest har afsluttet deres udenlandske uddannelse.

¹ Bemærk venligst, at tallene for Oceanien er behæftet med stor usikkerhed som følge af meget få observationer.

Tabel 19: Hvor tilfreds var du alt i alt med CIRUS' vurdering af din udenlandske uddannelse?

	Procent
Meget tilfreds	38 %
Ret tilfreds	43 %
Ret utilfreds	13 %
Meget utilfreds	5 %
I alt	100 %

(n = 647)

Samlet set viser undersøgelsen, at en del af vurderingsmodtagerne bliver skuffede over deres vurdering – enten fordi de ikke finder niveau-sammenligningen korrekt, eller fordi de forventer en mere detaljeret vurdering. Der er dog tale om en meget lille andel af vurderingsmodtagere, der ikke i overvejende grad finder vurderingen korrekt (18 %), og som ikke alt i alt har været tilfreds med CIRIUS' vurdering (18 %).

”Ja, selvfølgelig var jeg skuffet over, at den ikke svarede til det samme. Men alt taget i betragtning, så var det retfærdigt nok. Det er jo et helt andet uddannelses-system.” (vurderingsmodtager fra Indonesien)

Langt den største del af vurderingsmodtagerne er tilfredse med såvel niveau-sammenligningen som med CIRIUS generelt – og bliver således på ingen måde skuffede over deres vurdering.

3.4 **Vurderingens anvendelse og anvendelighed**

I dette afsnit fokuseres der på vurderingens anvendelse og anvendelighed. Først beskrives det, hvordan vurderingsmodtagerne reelt har brugt vurderingen. Herefter undersøges det, hvordan vurderingsmodtagernes uddannelse eller beskæftigelses-situation har ændret sig efter vurderingen.

En bagvedliggende antagelse for vurderingen af udenlandske uddannelser generelt er, at en uddannelsesvurdering alt andet lige har en positiv effekt på vurderingsmodtagernes mulighed for enten at komme i relevant beskæftigelse eller for at læse videre. Der er dog ikke tale om en entydig sammenhæng, da en lang række andre faktorer også kan spille ind, som f.eks. tidligere beskæftigelse/arbejds-løshed, branche, sprogkompetencer m.v. Da vi ikke har mulighed for at afdække alle disse faktorer, vil undersøgelsen alene sige noget om, hvorvidt vurderingsmodtagernes situation har ændret sig efter vurderingen, og give en indikation af, om vurderingsmodtagerne oplever, at vurderingen har en betydning for denne ændring.

- 3.4.1 *Konkret anvendelse af vurderingerne*
Godt tre ud af fire angiver, at de har brugt vurderingen fra CIRIUS, mens dette ikke gør sig gældende for den sidste fjerdedel.

Tabel 20: Har du brugt vurderingen?

	Procent
Ja, har brugt vurderingen	76 %
Nej, har ikke brugt vurderingen	24 %
I alt	100 %

(n = 644)

Ved nærmere analyse tegner der sig et klart billede af, at det i særlig høj grad er personer med uddannelser fra hhv. EU og Europa uden for EU, der bruger vurderingen, mens dette i langt mindre grad gør sig gældende for personer med en uddannelse fra hhv. Afrika, Nordamerika og Asien.

Tabellen nedenfor viser, at vurderingen primært anvendes i forbindelse med job-søgning (48 %) eller ansøgning om optagelse på en uddannelse (26 %). En vurderingsmodtager forklarer:

”Jeg tog den med til Handelsskolen i Vejle, og de var glade for den. Men de brugte den ikke til noget konkret. Det var mest et adgangsgivende formelt dokument.”
(vurderingsmodtager fra Indonesien)

En mindre del af respondenterne har brugt vurderingen i forbindelse med uddannelses- eller erhvervsvejledning (12 %) eller til at ansøge om merit (10 %).

Tabel 21: Hvad har du brugt vurderingen til?

	Procent
Jobsøgning (n = 652)	48 %
Ansøgning om optagelse på en uddannelse (n = 652)	26 %
Samtale med en uddannelses- eller erhvervsvejleder (n = 652)	12 %
Ansøgning om merit (fritagelse for fag i en dansk uddannelse) (n = 652)	10 %
Andet (n = 652)	8 %
Har ikke brugt vurderingen (n = 652)	22 %

NB: Det har været muligt at sætte flere kryds.

Hvis denne variabel krydses med variabelen uddannelsesregion ses følgende sammenhæng. Vurderingsmodtagere med en uddannelse fra hhv. EU, Europa uden for EU og Syd- og Mellemerika bruger i højere grad end gennemsnittet vurderingen til jobsøgning, mens vurderingsmodtagere med en uddannelse fra hhv. Afrika og Asien i højere grad end gennemsnittet bruger vurderingen til at søge om optagelse på en uddannelsesinstitution.

Som det fremgår af tabellen nedenfor, er der blandt den lille fjerdedel af vurderingsmodtagerne, der ikke har benyttet vurderingen, 46 % der angiver, at de ikke har haft lejlighed til at bruge vurderingen. 24 % svarer, at de ikke har benyttet vurderingen, fordi de ikke tror, at vurderingen vil hjælpe dem. I citatet nedenfor forklarer en kvinde, der har en uddannelse fra Rusland svarende til en dansk diplomuddannelse, hvorfor hun ikke har brugt sin vurdering.

”Nej, der er aldrig nogen, der har spurgt mig. Jeg har altid fået at vide, at hvis man fortæller om sin uddannelse, når man søger job, så får man at vide, at man er overkvalificeret – så jeg har aldrig fortalt, at jeg har en uddannelse, eller vist min vurdering.” (vurderingsmodtager fra Rusland)

Nærmere analyser viser dog, at det i høj grad er vurderingsmodtagere med korte uddannelser, der ikke tror, at vurderingen vil hjælpe dem.

8 % har ikke brugt vurderingen, fordi de søger job inden for et andet område end den vurderede udenlandske uddannelse.

Tabel 22: Hvis vurderingen ikke er blevet benyttet: Hvorfor har du ikke brugt vurderingen?

	Procent
Jeg har ikke haft lejlighed til at bruge vurderingen	46 %
Jeg tror ikke, vurderingen vil hjælpe	25 %
Andet	22 %
Jeg søger job inden for et andet område end den vurderede uddannelse	8 %
I alt	100 %

(n = 145)

De resterende 22 % har andre grunde til, at de ikke har brugt vurderingen. Disse grunde kan f.eks. være, at vurderingsmodtagerne er i gang med andre uddannelser, f.eks. danskuddannelser, eller at de ikke var tilfredse med vurderingen. Andre tror ikke, at virksomheder er interesserede i vurderingen – og anvender den derfor ikke. Endelig kan der være personlige årsager, som f.eks. barsel og lign., der betyder, at vurderingen endnu ikke har været anvendt.

3.4.2 *Vurderingsmodtagernes situation før og efter vurderingen*

For at kunne vurdere uddannelsesvurderingens mulige effekt på vurderingsmodtagernes uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige situation, er vurderingsmodtagerne i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt til deres status på hhv. vurderingstidspunktet og evalueringstidspunktet.

Da denne rapport indeholder de samlede resultater fra de to spørgeskemaundersøgelser (den første gennemført februar-marts 2008 blandt vurderingsmodtagere, der har fået en vurdering i første halvår af 2007 – og den anden runde gennemført i maj-juni 2008 blandt de vurderingsmodtagere, der har fået en vurdering i andet halvår af 2007), er der gået mellem 7 og 13 måneder, fra vurderingsmodtagerne modtog vurderingen, til de besvarede spørgeskemaet.

Som det fremgår af tabellen nedenfor, er flere vurderingsmodtagere i løbet af denne periode kommet i fuldtidsarbejde (+ 12 procentpoint) eller under uddannelse (+ 6 procentpoint). Tilsvarende er der sket en halvering af vurderingsmodtagere, der er ledige/jobsøgende (- 12 procentpoint), ligesom færre er hjemmegående (- 4 procentpoint). Andelen af vurderingsmodtagere i deltidsarbejde er stort set uændret (- 1 procentpoint).

Nærmere analyse viser i den forbindelse, at der er forskel på de mandlige og de kvindelige vurderingsmodtageres besvarelse, idet der er markant flere kvinder, der var ledige eller hjemmegående på vurderingstidspunktet. Dette har dog ændret sig på evalueringstidspunktet, for selvom der stadig er flere ledige kvinder, end der er ledige mænd, så er ledighedstallene faldet markant blandt kvinderne, samtidig med at der er flere kvinder end mænd, der er under uddannelse. Det viser sig således, at primært kvindelige vurderingsmodtagere ønsker vurderingen med et afklarende formål (jf. afsnit 3.1), men at de herefter bruger den aktivt, idet der blandt de kvindelige vurderingsmodtagere er sket størst positive ændringer fra vurderingstidspunktet til evalueringstidspunktet.

Tablet 23: Vurderingsmodtagernes situation på vurderingstidspunktet over for deres situation på evalueringstidspunktet

	Situation på vurderingstidspunktet	Situation på evalueringstidspunktet
Ledig (jobsøgende)	23 %	11 %
I arbejde, deltid	15 %	14 %
I arbejde, fuld tid	35 %	47 %
Under uddannelse	14 %	20 %
Hjemmegående	6 %	2 %
Andet	7 %	5 %
I alt	100 %	100 %

(n = 648 / 649)

Det viser sig også, at der på vurderingstidspunktet var markant flere ledige blandt de vurderingsmodtagere med lange udenlandske uddannelser (28 %), i forhold til ledigheden blandt de vurderingsmodtagere, der havde en kort udenlandsk uddannelse (15 %). Selvom ledighedstallene for både korte og lange udenlandske uddannelser er faldet på evalueringstidspunktet, gør samme tendens sig gældende her. Dette skyldes muligvis, at vurderingsmodtagere med lange udenlandske uddannelser stiller større krav til deres jobbeskrivelse, løn - og ansættelsesvilkår.

Tabellen nedenfor viser, at ikke kun er andelen af beskæftigede steget markant fra vurderingstidspunktet til evalueringstidspunktet. Flere arbejder også inden for deres fag.

Tablet 24: Hvis du var i arbejde i Danmark, da du fik lavet vurderingen: Hvordan passede arbejdet til din udenlandske uddannelse? Sammenlignet med: Hvis du er i arbejde nu: Hvordan passer arbejdet til din udenlandske uddannelse?

	Situationen før: Procent	Situationen nu: Procent
Arbejdet svarede/svarer til min udenlandske uddannelse	33 %	42 %
Arbejdet svarede/svarer delvis til min udenlandske uddannelse	21 %	20 %
Arbejdet svarede/svarer kun i lille grad til min udenlandske uddannelse	12 %	11 %
Arbejdet svarede/svarer slet ikke til min udenlandske uddannelse	31 %	24 %
Min udenlandske uddannelse er ikke rettet mod noget bestemt arbejdsområde	4 %	3 %
I alt	100 %	100 %

(n = 307/394)

Ud af de 50 % af vurderingsmodtagerne, der på vurderingstidspunktet enten var i fuldtids- eller deltidsarbejde, var det godt halvdelen, der havde et arbejde, der sva-

rede helt eller delvist til deres udenlandske uddannelse. Den anden halvdel havde et job, der kun i mindre grad eller slet ikke svarede til deres udenlandske uddannelse.

Blandt de 61 % af vurderingsmodtagerne, der på evalueringstidspunktet havde et fuldtids eller deltids arbejde, var andelen af vurderingsmodtagere, hvor arbejdet svarede helt eller delvist til deres udenlandske uddannelse steget til 62 %.

Ved nærmere analyse tegner der sig et interessant billede af, at det i særlig høj grad er vurderingsmodtagere med en uddannelse fra hhv. Nordamerika og EU, der arbejder inden for deres fag, mens dette i langt mindre grad gør sig gældende for de vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra hhv. Afrika, Asien, Syd- og Mellemerika – og til dels også Europa uden for EU.

Tabellerne nedenfor illustrerer vurderingsmodtagernes subjektive opfattelse af vurderingens betydning for en række forskellige forhold.

Tabel 25: Hvor stor betydning har vurderingen haft for dine muligheder for at...

	Meget stor	Ret stor	Ret lille	Slet ikke	I alt
...få et arbejde (n = 497)	33 %	24 %	15 %	29 %	100 %
...få et arbejde, der svarer til din uddannelse (n = 472)	37 %	20 %	14 %	29 %	100 %
...blive optaget på en uddannelse (n = 393)	38 %	24 %	13 %	25 %	100 %
...planlægge din karriere (n = 447)	30 %	32 %	18 %	20 %	100 %
...få rigtige løn- og ansættelsesvilkår i dit job (n = 461)	43 %	20 %	11 %	26 %	100 %
...blive optaget i en a-kasse (n = 312)	21 %	14 %	11 %	54 %	100 %
Andet (n = 26)	27 %	8 %	4 %	62 %	100 %

Det fremgår, at vurderingsmodtagerne tillægger vurderingen størst betydning i forhold til at få rigtige løn- og ansættelsesforhold, at blive optaget på en uddannelse og at få et arbejde, der svarer til deres uddannelse. Generelt tegner der sig et billede af, at vurderingsmodtagerne tillægger vurderingen stor betydning på de fleste forhold - dog ikke i forhold til at blive optaget i en a-kasse. En vurderingsmodtager fortæller nedenfor om vurderingens betydning:

”Det har haft en betydning, fordi det er et bevis på, at jeg faktisk har en uddannelse fra mit hjemland. ... Jeg tror ikke, at jeg kunne have været kommet ind på Vejle Handelsskole uden min vurdering fra CIRIUS, så det var meget vigtigt.” (vurderingsmodtager fra Indonesien)

En anden udtaler:

”Jeg tror, at det er nemmere at få arbejde med denne vurdering.” (vurderingsmodtager fra Italien)

Yderligere viser det sig, at jo nyere udenlandsk uddannelse vurderingsmodtagerne har, jo større betydning tillægger de vurderingens effekt på deres muligheder for både at få et arbejde, for at planlægge deres karriere, for at få de rigtige løn- og ansættelsesvilkår og for at blive optaget i en a-kasse. Der tegner sig altså et billede af, at jo hurtigere vurderingsmodtagerne får foretaget en CIRIUS vurdering, efter at de har afsluttet deres udenlandske uddannelse, jo større positiv effekt har denne på deres muligheder.

Der er også en klar tendens til, at vurderingsmodtagere med uddannelser fra hhv. Afrika og Asien i særlig høj grad tillægger vurderingen betydning for deres muligheder for at blive optaget på en uddannelse.

Endelig er det også interessant, at der er en overvægt af de vurderingsmodtagere, der har oplevet en positiv udvikling (enten er kommet i arbejde eller i uddannelse), der tillægger vurderingen stor betydning. Således er der blandt dem, der *ikke* har forbedret deres *arbejds*mæssige situation 55 %, der tillægger vurderingen enten ret stor eller stor betydning for deres muligheder for at få et arbejde, der svarer til deres uddannelse, mens dette gør sig gældende for 67 % af dem, der *har* forbedret deres situation. Tilsvarende er der blandt dem, der *ikke* har forbedret deres *uddannelses*mæssige situation 60,5 %, der tillægger vurderingen enten ret stor eller stor betydning for deres muligheder for at blive optaget, mens dette gør sig gældende for 71 % af dem, der *har* forbedret deres uddannelsesmæssige situation.

Samlet set kan det, med hensyntagen til at andre faktorer spiller ind, konkluderes, at vurderingstilbuddet kunne ses som havende en positiv effekt på vurderingsmodtagernes mulighed for enten at komme i relevant beskæftigelse eller for at læse videre. Dels er der sket en markant målbar forbedring af vurderingsmodtagernes situation i løbet af perioden efter vurderingen, dels vurderer vurderingsmodtagerne selv, at vurderingen har spillet en positiv rolle. Som tidligere nævnt skal det dog understreges, at der også er en lang række eksterne faktorer, som kan have haft betydning for den registrerede udvikling, eksempelvis konjunkturer og efterspørgslen på arbejdsmarkedet.

3.4.3 *Brug af udenlandsk uddannelse i uddannelsessystemet*

En af forventningerne til undersøgelsen var, at vurderingen ville have en positiv effekt på vurderingsmodtagernes mulighed for at blive optaget på en dansk uddannelse. De næste tabeller omhandler derfor de 20 % af vurderingsmodtagerne, der på evalueringstidspunktet er under uddannelse.

Tabellen nedenfor viser, at det er godt halvdelen af de vurderingsmodtagere, som på evalueringstidspunktet er under uddannelse, der videreuddanner sig inden for samme fagområde, som deres udenlandske uddannelse er målrettet imod.

Tablet 26: Hvis du er i gang med en uddannelse: Er uddannelsen inden for samme område som din udenlandske uddannelse?

	Procent
Ja	52 %
Nej	48 %
I alt	100 %

(n = 118)

En nærmere analyse viser, at der er en markant forskel på de mandlige og de kvindelige vurderingsmodtageres besvarelse. Hvor 76 % af de mandlige vurderingsmodtagere, der er i gang med en uddannelse, har læst videre inden for det samme fagområde, som deres udenlandske uddannelse, gælder dette kun for 46 % af de kvindelige vurderingsmodtagere. Kvinderne bruger således i væsentlig lavere grad deres uddannelse fra hjemlandet som baggrund for en videreuddannelse. Dette kan skyldes, at kvinderne ikke har haft de samme uddannelsesmuligheder i deres hjemland, som de har i Danmark – og derfor vælger at skifte spor. Det kan også skyldes, at de i mindre grad har kendskab til deres uddannelsesmuligheder i Danmark og ikke formår at udnytte eventuelle meritmuligheder.

Yderligere viser det sig, at jo nyere vurderingsmodtagernes udenlandske uddannelse er, jo større er sandsynligheden for, at vurderingsmodtageren læser videre inden for samme fagområde.

Tabellen nedenfor viser, at 59 % af dem, der på evalueringstidspunktet var i uddannelse, blev optaget på grundlag af deres udenlandske uddannelse.

Tablet 27: Hvis du er i gang med en uddannelse: Blev du optaget på den uddannelse, du er i gang med nu, på grundlag af din udenlandske uddannelse?

	Procent
Ja	59 %
Nej	41 %
I alt	100 %

(n = 116)

Baggrundsanalyser viser, at det primært er vurderingsmodtagere med høje uddannelser, der anvender disse til at blive optaget på en uddannelse i Danmark. Således

er der 47 % af vurderingsmodtagere med en kort udenlandsk uddannelse, der har brugt den til at blive optaget på en dansk uddannelse, mens andelen af vurderingsmodtagere med en lang udenlandsk uddannelse, der har brugt den til at blive optaget på en dansk uddannelse, udgør 67 %.

Der er i de to spørgeskemaundersøgelser spurgt forskelligt til brugen af merit. I den første undersøgelse blev det afdækket, hvor stor en andel af de vurderingsmodtagere, der var i uddannelse, der havde søgt om merit.

Tabel 28: Fik du merit for din udenlandske uddannelse på den uddannelse, du er i gang med nu? (dvs. blev du fritaget for dele af den danske uddannelse på grundlag af din udenlandske uddannelse?)

	Runde 1 (1. halvår) Procent af vurderingsmodtagere, der er i uddannelse:
Ja	29 %
Nej	71 %
I alt	100 %

(n = 58)

Som det fremgår af tabellen ovenfor, var det knap en tredjedel (29 %) af dem, der var i uddannelse på evalueringstidspunktet, der havde *fået* merit for deres udenlandske uddannelse. Denne andel udgør alle dem, der var i uddannelse på evalueringstidspunktet – og ikke kun dem, der havde *ansøgt* om merit.

I 2. runde af spørgeskemaundersøgelsen udskilte man først de vurderingsmodtagere, der overhovedet havde *ansøgt* om merit i forbindelse med deres optagelse på en uddannelse. Disse udgjorde 37 %, som det fremgår nedenfor.

Tabel 29: Har du ansøgt om merit for din udenlandske uddannelse på den uddannelse, du er i gang med nu? (dvs. søgte du om, at blive fritaget for dele af den danske uddannelse på grundlag af din udenlandske uddannelse?) (NB: tallene stammer kun fra 2. runde af spørgeskemaundersøgelsen.)

	Procent
Ja	37 %
Nej	63 %
I alt	100 %

(n = 52)

Ud af disse 37 %, der havde *ansøgt* om merit, viser det sig, at det var hovedparten (82 %), der havde fået meritoverført dele af deres udenlandske uddannelse til den danske uddannelse.

Tabel 30: Fik du merit for din udenlandske uddannelse på den uddannelse, du er i gang med nu? (dvs. blev du fritaget for dele af den danske uddannelse på grundlag af din udenlandske uddannelse?)

	Runde 2 (2. halvår) Procent af vurderingsmodtagere, der er i uddannelse og som <u>har ansøgt</u> om merit:
Ja	82 %
Nej	18 %
I alt	100 %

(n = 17)

3.4.4 *Brug af udenlandsk uddannelse på arbejdsmarkedet*

I dette kapitel undersøges det, hvilke oplevelser vurderingsmodtagerne har haft med at anvende deres udenlandske uddannelse på arbejdsmarkedet.

Tabellen nedenfor viser, at knap to tredjedele af de adspurgte vurderingsmodtagere (64 %) har søgt arbejde i Danmark på grundlag af deres udenlandske uddannelse. Nærmere analyser viser også i denne forbindelse, at jo nyere og længere vurderingsmodtagerens udenlandske uddannelse er, jo mere bliver den brugt til jobsøgning.

Tabel 31: Har du søgt arbejde i Danmark på grundlag af din udenlandske uddannelse?

	Procent
Ja	64 %
Nej	36 %
I alt	100 %

(n = 632)

Tabellen nedenfor antyder, at vurderingsmodtagerne ikke har udelt gode erfaringer med brugen af udenlandske uddannelser på det danske arbejdsmarked.

Tabel 32: Hvis ja: Hvor enig eller uenig er du i nedenstående udsagn om dine erfaringer med jobsøgning og arbejdsgivere i Danmark?

	Helt uenig	Nærmest uenig	Nærmest enig	Helt enig	I alt
Arbejdsgivere mangler kendskab til uddannelser fra udlandet (n = 335)	14 %	16 %	29 %	41 %	100 %
Arbejdsgivere i den offentlige sektor er positive over for uddannelse fra udlandet (n = 297)	24 %	25 %	29 %	23 %	100 %
Arbejdsgivere i den private sektor er positive over for uddannelse fra udlandet (n = 231)	18 %	26 %	35 %	21 %	100 %
Uddannelse fra udlandet har været et minus i min jobsøgning (n = 326)	40 %	19 %	21 %	20 %	100 %
Andet (n = 11)	18 %	27 %	9 %	45 %	100 %

Omkring tre fjerdedele af vurderingsmodtagerne mener, at danske arbejdsgivere mangler kendskab til uddannelserne fra udlandet. Herudover er det kun lidt over halvdelen af vurderingsmodtagerne (52 %), der oplever, at offentlige arbejdsgivere er positive over for uddannelser fra udlandet. Lidt flere (56 %) oplever de private arbejdsgivere som positive. Nærmere analyser viser, at det er de vurderingsmodtagere med de nyeste udenlandske uddannelser, der finder arbejdsgivere i den private sektor mest positive. Derimod viser det sig, at jo højere udenlandsk uddannelse vurderingsmodtagerne har, jo mindre positive oplever de arbejdsgivere i den offentlige sektor.

Yderligere er det påfaldende, at 54 % af respondenterne svarer, at de er helt enige eller nærmest enige i, at en uddannelse fra udlandet har været et minus i deres jobsøgning. Dette kan muligvis være en forklaring på, at 35 % af vurderingsmodtagerne ikke er i beskæftigelse inden for deres fagområde (jf. afsnit 3.4.2).

Baggrundsanalyse viser, at vurderingsmodtagere med en lang udenlandsk uddannelse i højere grad end vurderingsmodtagere med en kort uddannelse oplever, at deres udenlandske uddannelse har været et minus i deres jobsøgning. Endvidere er det primært vurderingsmodtagere med uddannelser fra hhv. Afrika, Syd- og Mellemamerika og Asien, der oplever deres uddannelse som et minus i jobsøgningen, mens dette i mindre grad gør sig gældende for de vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra hhv. EU og Nordamerika.

3.5 Ansøgningsproceduren

I dette kapitel undersøges vurderingsmodtagernes opfattelse af ansøgningsproceduren. Der sættes således fokus på, i hvilken grad vurderingsmodtagerne forstår

proceduren og materialet, samt vurderingsmodtagernes oplevelse af kravene til hhv. dokumentation og oversættelse.

3.5.1 *Information og ansøgningsprocedure*

Tabellen nedenfor viser, at vurderingsmodtagerne generelt finder CIRIUS' information om ansøgningen yderst tilfredsstillende. Således angiver 41 % af vurderingsmodtagerne, at informationen fra CIRIUS er "meget god", mens 51 % finder den "god".

Tablet 33: Hvordan var informationen fra CIRIUS om, hvordan du skulle ansøge?

	Procent
Meget god	41 %
God	51 %
Dårlig	7 %
Meget dårlig	2 %
I alt	100 %

(n = 646)

Tablet 34: Var ansøgningsblanketten let eller svær at forstå?

	Procent
Meget svær	2 %
Svær	17 %
Let	67 %
Meget let	15 %
I alt	100 %

(n = 646)

Ligeledes viser det sig, at langt de fleste vurderingsmodtagere også finder ansøgningsblanketten enten "let" eller "meget let" at forstå. Kun 19 % angiver, at ansøgningsblanketten enten var "svær" (17 %) eller "meget svær" (2 %) at forstå.

Nærmere analyser viser, at det primært er vurderingsmodtagere med korte udenlandske uddannelser, der finder ansøgningsblanketten svær at forstå.

I tabellen nedenfor fremgår det, at knap halvdelen af vurderingsmodtagerne (46 %) ikke fik hjælp til ansøgningsblanketten, mens den resterende del har fået hjælp – primært fra familie, venner og bekendte (37 %) og fra CIRIUS (8 %).

Tabel 35: Fik du hjælp af nogen til at udfylde ansøgningsblanketten?

	Procent
Nej (n = 652)	46 %
Familie, venner og bekendte (n = 651)	37 %
CIRIUS (n = 652)	8 %
Sprogcenter (n = 652)	4 %
Arbejdsgiver (n = 652)	4 %
Jobcenter (n = 652)	2 %
Kommune (n = 652)	2 %
Uddannelsesinstitution (n = 652)	1 %
Fagforening (n = 652)	1 %
A-kasse (n = 652)	0%
Andre (n = 652)	2 %

NB: Det har været muligt at sætte flere kryds.

Baggrundsanalyser viser, at det især er kvinderne, der trækker på hjælp fra deres sociale netværk, når de skal udfylde blanketten. Endvidere er der flest vurderingsmodtagere med en kort udenlandsk uddannelse, der får hjælp til at udfylde ansøgningsblanketten. Citatet nedenfor stammer dog fra en indonesisk mand, der har en uddannelse på bachelorniveau.

”Jeg var meget dårlig til dansk, så min kone var nødt til at hjælpe mig. I Indonesien har de et helt andet uddannelsessystem, så skemaet var lidt svært at udfylde – min kone er dansk, så hun kunne hjælpe med at udfylde den.” (vurderingsmodtager fra Indonesien)

De kvalitative interview underbygger data fra spørgeskemaundersøgelsen. Flere af de interviewede vurderingsmodtagere fortæller, at de havde problemer med at forstå og udfylde skemaet, ligesom det for flere var vanskeligt at fremskaffe den nødvendige dokumentation.

CIRIUS opfordrer ansøgerne til at stille deres spørgsmål pr. telefon eller e-mail, og ikke ved personligt fremmøde. Nogle af vurderingsmodtagerne fortæller dog, at de umuligt kunne have udfyldt skemaet selv, hvorfor flere også fandt det nødvendigt at tage ind på CIRIUS' kontor i København for at få hjælp. En bruger mener i den forbindelse, at man med fordel kunne åbne et lille CIRIUS-kontor i Jylland, der eventuelt kunne ligge på Universitetet i Århus. Vurderingsmodtageren har selv taget fra Århus til CIRIUS' kontor i København flere gange for at få hjælp til sin

ansøgning. Han mener ikke, at han kunne have udfyldt skemaet uden personalets hjælp, men synes, at der var meget langt til København hver gang.

En af de adspurgte vurderingsmodtagere mener, at det var svært at udfylde boksen ”videre uddannelse”, fordi vedkommendes uddannelse ikke var færdig. En anden mener, at det var svært at udfylde navnet på hendes udenlandske uddannelse, fordi hun ikke kendte til uddannelsens danske navn. Det skal dog her bemærkes, at der i CIRIUS’ ansøgningsskema bedes om ’navn på afgangsbetegnelse på originalprog med latinske bogstaver’. Endelig påpeger andre, at det var vanskeligt at udfylde skemaet, fordi det var baseret på europæiske systemer, der ofte kan være meget anderledes end andre landes. En af disse vurderingsmodtagere forklarer:

”Jeg synes det var svært at skelne imellem erhvervsuddannelse og videregående uddannelse – jeg ved ikke hvad en erhvervsuddannelse er. I Ukraine skelner man ikke mellem de to.” (vurderingsmodtager fra Ukraine)

Hovedparten af de adspurgte fik derfor hjælp af venner, ægtefælle, sagsbehandler eller personalet ved CIRIUS, til at udfylde skemaet.

3.5.2 *Kravene til dokumentation*

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at vurderingsmodtagerne generelt er positive over for dokumentationskrav og krav om oversættelse af de udenlandske beviser. Hovedparten af vurderingsmodtagerne mener, at kravene er rimelige og lette at forstå, og størstedelen mener endvidere, at det var muligt at finde en kvalificeret oversætter.

Tabel 36: Hvor rigtige er nedenstående udsagn om de dokumenter og oversættelser, CIRIUS krævede?

	Helt rigtigt	Nærmest rigtigt	Nærmest forkert	Helt forkert	I alt
Kravene til dokumentation og oversættelser var lette at forstå (n = 599)	50 %	43 %	5 %	2 %	100 %
Kravene til dokumentation og oversættelser var rimelige (n = 574)	50 %	40 %	6 %	3 %	100 %
Jeg havde problemer med at fremskaffe dokumenter (n = 566)	10 %	16 %	20 %	54 %	100 %
Jeg havde svært ved at finde en kvalificeret oversætter (n = 489)	9 %	11 %	13 %	67 %	100 %
Jeg havde store udgifter til at få oversat dokumenter (n = 504)	17 %	15 %	10 %	59 %	100 %

Tabellen viser dog, at 32 % af vurderingsmodtagerne mener, at det er ”helt rigtigt” eller ”nærmest rigtigt”, at de havde store udgifter til at få oversat dokumenterne.

Her viser nærmere analyser, at jo nyere vurderingsmodtagernes udenlandske uddannelser er, jo mindre udgifter har de til oversættelse af dokumenter. En bruger forklarer:

”Det var lidt svært, for man skal have sine dokumenter officielt oversat. Jeg talte med kommunen, men de ville ikke oversætte for mig. Så jeg måtte gå til et officielt oversætter-firma og betalte selv ca. 2000 kr.” (vurderingsmodtager fra Italien)

3.6 CIRIUS’ information og service

I dette kapitel bliver der sat fokus på, hvordan vurderingsmodtagerne oplever CIRIUS’ information og service.

3.6.1 Sagsbehandlingstiden

Tabellen nedenfor viser, at godt tre fjerdedele af vurderingsmodtagerne enten er ”ret tilfredse” (43 %) eller ”meget tilfredse” (35 %) med sagsbehandlingstiden. Næsten hver fjerde er imidlertid ”ret utilfredse” eller ”meget utilfredse” med sagsbehandlingstiden.

Tablet 37: Var du tilfreds eller utilfreds med den tid, det tog at behandle din sag?

	Procent
Meget tilfreds	35 %
Ret tilfreds	43 %
Ret utilfreds	16 %
Meget utilfreds	7 %
I alt	100 %

(n = 245)

En nærmere analyse af tallene fra de to spørgeskemarunder viser, at der er flere af de vurderingsmodtagere med en vurdering fra andet halvår af 2007 end fra første halvår, der er ”meget tilfredse” med behandlingstiden. Det kan skyldes, at sagsbehandlingstiden faktisk blev kortere imellem de to runder. For alle vurderingsmodtagere blev den reduceret fra 37 dage i gennemsnit i første halvår 2007 til 31 dage i gennemsnit i 2. halvår.

Endvidere viser baggrundsanalyser, at det i særlig høj grad er vurderingsmodtagere, der har en uddannelse fra Afrika, Nordamerika og Europa uden for EU, der er tilfredse med sagsbehandlingstiden, mens de mindst tilfredse er vurderingsmodtagere med en uddannelse fra et EU-land.

Hovedparten af interviewpersonerne fra de kvalitative interview var meget tilfredse med behandlingstiden og synes, at det gik rigtig hurtigt. Flere af de adspurgtes

behandlingstid var omkring 14 dage. En enkelt fik først svar efter 6 uger, og fandt dette meget utilfredsstillende, da funktionen således ikke kan bruges i en akut job- eller uddannelsesansøgning. To af interviewpersonerne fik tidligt at vide, at de først ville få svar efter flere måneder. Det var dog ikke noget, de studsede over eller har forholdt sig kritisk til.

Nedenstående tabel viser vurderingsmodtagernes tilfredshed med informationen fra CIRIUS undervejs i forløbet

Tabel 38: Var du tilfreds eller utilfreds med informationen fra CIRIUS om din sag undervejs i forløbet?

	Procent
Meget tilfreds	35 %
Ret tilfreds	50 %
Ret utilfreds	10 %
Meget utilfreds	5 %
I alt	100 %

(n = 641)

Her fremgår det, at størstedelen (85 %) er ”ret tilfredse” eller ”meget tilfredse” med informationen, mens 15 % af vurderingsmodtagerne finder informationerne fra CIRIUS utilfredsstillende.

3.6.2 *Serviceniveau og information på hjemmeside*

Omkring tre ud af fire vurderingsmodtagere (74 %) svarer, at de har besøgt CIRIUS' hjemmeside i forbindelse med deres ansøgning. Baggrundsanalyser viser, at der er en sammenhæng mellem vurderingsmodtagernes uddannelsesniveau og anvendelsen af hjemmesiden. Mens 80 % af vurderingsmodtagerne med en høj udenlandsk uddannelse besøger hjemmesiden, gør dette sig gældende for 65 % af vurderingsmodtagerne med kortere udenlandske uddannelser.

Tabel 39: Besøgte du CIRIUS' hjemmeside i forbindelse med ansøgningen?

	Procent
Ja	74 %
Nej	26 %
I alt	100 %

(n = 641)

Blandt de vurderingsmodtagere, der benyttede webstedet i forbindelse med deres ansøgning, oplevede 83 %, at de informationer, de søgte, var enten ”lette” eller

”meget lette” at finde. Det tyder på, at der generelt er stor tilfredshed med webstedet.

Tabel 40: Hvis ja: Hvor let eller svært var det at finde det, du søgte?

	Procent
Meget svært	2 %
Svært	16 %
Let	66 %
Meget let	17 %
I alt	100 %

(n = 475)

I tabellen nedenfor fremgår det, at godt halvdelen af vurderingsmodtagerne har anden kontakt til CIRIUS end indleveringen af ansøgningen. Denne kontakt foregår primært pr. telefon (37 %), sekundært pr. mail (12 %) og personligt fremmøde (10 %).

Tabel 41: Har du haft kontakt til CIRIUS, ud over at du indsendte eller afleverede din ansøgning?

	Procent
Nej (n = 652)	47 %
Ja, pr. telefon (n = 652)	37 %
Ja, pr. mail (n = 652)	12 %
Ja, ved personligt fremmøde (n = 652)	10 %
Ja, pr. brev (n = 652)	9 %

NB: Det har været muligt at sætte flere kryds.

Der var ingen af vurderingsmodtagerne i de kvalitative interview, der modtog informationer fra CIRIUS, mens de ventede på deres vurdering. Der er dog flere, der gerne ville have været informeret om, hvordan det gik. Flere udtrykker eksempelvis et ønske om, at CIRIUS havde fremsendt en bekræftelse på, at de havde modtaget ansøgningen - og at det i denne fremgik, hvornår de kunne forvente at få svar.

De vurderingsmodtagere, der har haft direkte kontakt til CIRIUS, er generelt enten ”meget tilfredse” (49 %) eller ”ret tilfredse” (38 %) med den hjælp og vejledning, de har modtaget. Kun 14 % har i denne forbindelse været ”ret utilfredse” eller ”meget utilfredse” med den service, CIRIUS ydede.

Tabel 42: Hvis ja: Hvor tilfreds var du med den hjælp og vejledning, du fik fra CIRIUS?

	Procent
Meget tilfreds	49 %
Ret tilfreds	38 %
Ret utilfreds	11 %
Meget utilfreds	3 %
I alt	100 %

(n = 344)

I de kvalitative interview beskrives personalet som meget hjælpsomme og imødekommende.

CIRIUS var enormt imødekommende – hun (sagsbehandleren) var hjælpsom og meget hurtig (14 dage). Det var en meget retfærdig behandling. Jeg var meget glad for processen, de lyttede fint og fandt ud af, hvad mine behov var. (vurderingsmodtager fra Israel)

En bruger fortæller, at han allerede havde et job, da han kom til Danmark, og at det var arbejdspladsen, der af overenskomstmæssige grunde ansøgte om en vurdering på vurderingsmodtagerens vegne. Vurderingsmodtageren fik aldrig selv tilsendt vurderingen, men måtte bede om den på sin arbejdsplads. Han mener, at originalen burde have været sendt hjem til ham, og ikke til arbejdsgiveren, i tilfælde af at han en anden gang vil søge job på en anden dansk virksomhed.

3.6.3 *Sproglige problemer i kontakten med CIRIUS*

Vurderingsmodtagerne oplever ikke de store sproglige problemer med den skriftlige og mundtlige information fra CIRIUS. For hovedparten (60 %) har der slet ingen vanskeligheder været, mens de resterende kun i mindre omfang oplever sproglige problemer.

Tabel 43: Oplevede du sproglige problemer med den skriftlige eller mundtlige information fra CIRIUS?

	Procent
Ja, i høj grad	3 %
Ja, i nogen grad	17 %
Ja, i mindre grad	20 %
Nej, slet ikke	60 %
I alt	100 %

(n = 648)

Ganske som forventet viser baggrundsanalyser, at de sproglige problemer gør sig mest gældende hos de vurderingsmodtagere, der har boet kortest tid i Danmark. Sprogproblemerne aftager således, efterhånden som vurderingsmodtagerne har boet i Danmark i længere tid.

3.6.4 *Andre ønsker og forslag fra vurderingsmodtagerne*

Alle de adspurgte vurderingsmodtagere i de kvalitative interview mener, at man bør lægge nogle flere kræfter i at udbrede kendskabet til CIRIUS. De fleste af interviewpersonerne hørte første gang om CIRIUS fra venner og bekendte, og flere af interviewpersonerne mener, at de ville have haft stor fordel af at kende til CIRIUS noget før. Der er altså bred enighed om, at CIRIUS i højere grad bør informere om, hvilke services og funktioner de tilbyder.

”Min situation havde været anderledes, hvis jeg havde fået bedre information og vejledning, da jeg kom til landet. Så havde jeg nok haft et arbejde, hvor jeg kan bruge min uddannelse. Nu er det for sent, fordi jeg ikke har brugt min uddannelse i så mange år.” (vurderingsmodtager fra Rusland)

De adspurgte vurderingsmodtagere har mange idéer til, hvad man kunne gøre for at fremme kendskabet til CIRIUS. Flere nævner, at man bør reklamere med plakater, flyers og lign. på sprogskoler og lignende steder, hvor udlændinge kommer. På samme måde mener flere, at Udlændingetjeneste og kommunernes sagsbehandlere generelt burde informere alle udlændinge om det danske uddannelsessystem – herunder CIRIUS.

Samlet set må det konstateres, at vurderingsmodtagerne i høj grad oplever at få målrettet information og god service fra CIRIUS. Sagsbehandlingstiden er acceptabel for langt de fleste, som tilmed finder personalet hos CIRIUS meget imødekommende og hjælpsomme. Netop af disse grunde finder mange det magtpåliggende, at flere mennesker med udenlandske uddannelser skal kunne få glæde af CIRIUS' serviceydelser, der således i højere grad bør udbredes og promoveres.

4. VIRKSOMHEDER OG VEJLEDERE

I dette kapitel vendes blikket mod de to øvrige, mere indirekte målgrupper for CIRIUS' uddannelsesvurderinger, nemlig virksomheder og vejledere. Kapitlet er baseret på kvalitative interview med virksomhedsrepræsentanter og vejledere, gennemført enten som personlige interview eller som telefoniske interview. Der er gennemført 12 interview med vejledere og 12 interview med virksomhedsrepræsentanter.

4.1 Interview med virksomheder

Der er i udvælgelsen af virksomhedsrepræsentanter til kvalitative interview lagt vægt på, at så mange typer af arbejdsgivere som muligt er repræsenteret. Det er derfor vægtet, at både offentlige og private arbejdsgivere er repræsenteret, samt at de interviewede kommer fra både små, mellemstore og store virksomheder.

Interviewpersonerne har også varierende jobfunktioner. Overordnet danner der sig et billede af, at de interviewpersoner, der er ansat ved store virksomheder, har rekruttering og integration som deres primære arbejdsfunktion, mens de interviewpersoner, der kommer fra små og mellemstore virksomheder, også varetager andre HR- og AC-opgaver. Det er yderligere tydeligt, at CIRIUS indgår i mange forskellige sammenhænge, idet interviewpersonerne både bruger CIRIUS til rekruttering af medarbejdere, praktikanter og studerende.

Nogle af interviewpersonerne har arbejdet med rekruttering af medarbejdere med udenlandsk uddannelse i over 10 år, mens denne jobfunktion er forholdsvis ny for andre.

4.1.1 *Virksomheders behov for information og vejledning*

De adspurgte virksomheder har et meget differentieret behov for information og vejledning om udenlandske uddannelseskvalifikationer – og der er således også stor forskel på, hvor meget og hvordan respondenterne anvender CIRIUS.

Adskillige af virksomhederne bruger CIRIUS' vurderinger i selve ansættelsesforløbet, og henviser ansøgeren til CIRIUS, hvis vurderingen mangler. En af disse virksomheder kontakter kun CIRIUS for at få niveauvurderinger på helt specifikke uddannelseselementer, og ikke på hele uddannelser.

To af virksomhederne bruger derimod kun CIRIUS' vurderinger til at få fastsat lønniveauet for de nyansatte med udenlandsk uddannelse, og de ser aldrig vurderingerne i ansættelsesforløbet. Her beder de pågældende virksomheder den nyan-
satte om selv at få foretaget vurderingen.

En enkelt virksomhed bruger hovedsageligt CIRIUS, når de skal hjælpe en uden-
landsk elev med at komme ind på en dansk skole. Her bruger interviewpersonen
CIRIUS' internetfunktion til at matche uddannelse og elev sådan, at begge parter
opnår størst muligt udbytte. Denne interviewperson bruger sjældent CIRIUS' an-
dre funktioner.

En repræsentant fra en stor virksomhed fortæller, at de har gode erfaringer med et
andet værktøj til realkompetenceafklaring, nemlig de såkaldte "faglige snapshots".
Det faglige snapshot er udviklet i regi af Projekt Kompetenceværktøjskassen, som
var koordineret af Ingeniørforeningen (IDA). Det faglige snapshot består i en til to
afklarende samtaler mellem virksomheden og den jobsøgende. Gennem disse sam-
taler kan virksomheden danne sig et billede af de faglige kompetencer og derefter
opsummere resultatet på et vurderingskort. Det forpligter ikke virksomheden til at
ansætte jobansøgeren.

Den pågældende virksomhed fortæller, at CIRIUS har formidlet kontakten til en
lang række ansøgere, og at dette samarbejde er meget velfungerende.

Interviewpersonernes brug af CIRIUS spænder vidt. En interviewperson har kun
en enkelt gang anvendt en CIRIUS-vurdering til at fastsætte en medarbejders løn-
niveau, en anden har kun gjort brug af internetfunktionen til at ansætte enkelte
elever, mens en tredje kun har brugt CIRIUS en enkelt gang, hvor de hurtigt fik
vurderet 24 ansøgere udenlandske uddannelser.

Flere af de adspurgte virksomheder, særligt de offentlige, bruger derimod CIRIUS
jævnligt - alt mellem 5 og 15 gange om året. Iblandt disse er der nogle, der ikke
synes, at vurderingerne er fyldestgørende nok, hvorfor de kun bruger dem som et
supplement til de oplysninger, de indhenter andetsteds. Andre interviewpersoner
fortæller, at de får de oplysninger, de har brug for.

Cirka halvdelen af interviewpersonerne har ingen konkrete erfaringer med ansøg-
ning om en vurdering. I disse tilfælde har jobansøgeren enten selv fået foretaget en
vurdering på forhånd, eller også har den pågældende virksomhed henvist dem til
CIRIUS' hjemmeside. Den anden halvdel af interviewpersonerne sender selv an-
søgninger, papirer, CV mm. til CIRIUS for at få en hurtig niveauvurdering.

Det er også forskelligt, fra hvilke lande interviewpersonerne ser flest vurderinger.
Nogle interviewpersoner ser flest vurderinger fra europæiske lande, mens andre
ser flest fra USA, Asien eller Afrika.

Dog tegner der sig blandt de adspurgte et billede af, at der forekommer uddannelser fra stort set alle lande, men at der er en overvægt af jobsøgere med uddannelser fra Tyskland, Sverige, Iran og Irak, samt de østeuropæiske lande.

Der er ingen af de adspurgte virksomheder, der samler oplysninger om udenlandske uddannelser og uddannelsessystemer i arkiver, databaser eller lign. Blandt interviewpersonerne er der gennemgående en opfattelse af, at de databaser, der findes hos CIRIUS, er de mest ajourførte, og at man derfor bedst muligt undgår fejlvurderinger ved at rette henvendelse til CIRIUS.

4.1.2 *Oplevelse af udenlandske uddannelser*

Alle de adspurgte virksomheder tillægger dokumentationen af udenlandske uddannelser meget stor betydning, idet ingen af dem vil ansætte en ansøger, hvis de ikke har gyldige papirer. For én af de større offentlige virksomheder forholder det sig dog sådan, at hvis ansøgeren har mistet sin dokumentation, så er det muligt at aflægge en prøve for at klarlægge kvalifikation og kompetencer.

Der er ingen af interviewpersonerne, der kan mindes at have set noget dokumentation, der var decideret uægte. Der er dog flere, der har oplevet uddannelsespapirer, der var upræcise og uoverskuelige.

Ligeledes tillægger alle interviewpersonerne formelle uddannelser stor betydning. For hovedparten af de adspurgte betyder erfaring meget lidt, eller slet ingenting, når det handler om rekruttering af udenlandsk arbejdskraft.

Helt overordnet mener flere af interviewpersonerne, at en dansk uddannelse tæller højere end en udenlandsk, men at dette ikke har så meget at gøre med ansøgerens faglige niveau, som det har at gøre med den sproglige barriere.

For hovedparten af de interviewede fra store virksomheder er det ligegyldigt, i hvilket andet land, ansøgeren har taget sin uddannelse. De får altid ansøgerne vurderet hos CIRIUS, og hvis ansøgerens vurdering lever op til virksomhedens krav, er det ikke så væsentligt, om uddannelsen er taget i Norden, Europa, Afrika eller Asien. Grundholdningen er altså, at formel uddannelse tæller lige højt, uanset hvor den kommer fra.

En enkelt af de mindre virksomheder bemærker dog, at det alt andet lige vil være nemmere for en ansøger at få et arbejde, hvis uddannelsen er taget i et land, som virksomheden kender og er tryk ved.

4.1.3 *Erfaringer med CIRIUS' vurderinger*

Det er meget forskelligt, hvor længe interviewpersonerne har kendt til CIRIUS. Flere kendte til dem, allerede før de skiftede navn, mens andre kun har kendt til CIRIUS i nogle år.²

Fælles for de adspurgte er, at de alle kender til CIRIUS fra kolleger eller samarbejdspartnere. Kendskabet til CIRIUS har altså for alles vedkommendes været fra mund-til-mund metoden.

Helt overordnet er der blandt de adspurgte virksomheder stor tilfredshed med kvaliteten af vurderingerne. Interviewpersonerne mener, at det er fagligt kompetente folk, der arbejder i CIRIUS – og at personalet tager arbejdet meget seriøst og gør sig mange overvejelser.

”Vi oplever, at servicen hos CIRIUS er god, og vi har stor tiltro til deres vurderinger.” (virksomhedsrepræsentant)

”Inden for det faglige, dér lever vurderingerne op til forventningerne. Vi stoler på vurderingerne, og synes, at de virker.” (virksomhedsrepræsentant)

Flere af interviewpersonerne fremhæver vurderingernes klare og præcise sprog.

En interviewperson fra en stor entreprenørvirksomhed fremhæver, at vurderingen fra CIRIUS er et godt støtteværktøj til deres personlige vurdering. De baserer således ikke deres vurdering udelukkende på CIRIUS, idet de finder vurderingerne mangelfulde inden for virksomhedens felt. En anden oplever tilsvarende, at vurderingen kan være med til at nuancere virksomhedens eget billede af ansøgeren.

Ingen af interviewpersonerne har tidligere stiftet bekendtskab med faktaarket.

4.1.4 *Forslag til forbedringer af service*

Blandt interviewpersonerne er der to kritikpunkter, der går igen. For det første er der flere, der mener, at behandlingstiden er for lang, og at vurderingerne derfor ikke er en aktuell handlemulighed i rekrutteringsforløbet. Her foreslås det, at man, for at kunne bruge vurderingerne i en ansættelsessituation, skulle kunne få foretaget en vurdering på højst en uge.³

² Vurderingsfunktionen blev varetaget af Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser (CVUU) fra 2000, indtil centret ved en fusion i januar 2005 blev en del af den nye styrelse CIRIUS.

³ CIRIUS oplyser, at 80 pct. af vurderinger bestilt af arbejdsgivere i 2007 blev afsluttet på mindre end 1 måned, og at 46 pct. blev afsluttet på mindre end 2 uger. Endvidere oplyser CIRIUS, at de allerede i dag behandler ansøgninger særlig hurtigt, når de får at vide, at vurderingen skal bruges i en ansættelsessag.

Det andet kritikpunkt retter sig mod vurderingernes manglende udspecificering af konkrete kompetencer. Inden for mange faggrupper er der nogle helt klare lov-mæssige krav om mange konkrete kompetencer, og dem mangler flere af interviewpersonerne at få belyst i vurderingerne. Der synes at være en generel opfattelse af, at ”*jo mere fyldestgørende vurderingen bliver, jo mere bliver den brugt*”. Det er derfor vigtigt, at vurderingen i højere grad også fokuserer på specifikke kompetencer, danskniveau, fag, kurser mm. Flere interviewpersoner mener, at dette med fordel kunne opstilles i punktform, sådan at det ikke ligner et brev, men er mere formaliserede i et skema/oversigt. Det er vigtigt, at kompetencerne fremstår mere klart og tydeligt, sådan at virksomhederne ikke selv skal ”analysere” vurderingerne, for at finde ud af, om ansøgerens niveau svarer til kravene. Det ønskes således fra hovedparten af interviewpersonerne, at vurderingerne indeholder mere information end den meget korte niveauvurdering.

Herudover er der flere af interviewpersonerne, der udtrykker et ønske om, at CIRIUS udsender nyhedsbreve, hvori de oplyser om nye funktioner og tiltag. Da flere af de adspurgte ikke bruger CIRIUS’ services særlig ofte, ville dette være en god måde at holde brugerne ajour. Disse nyhedsbreve og reklamefremstød skulle stiles mod virksomhedernes HR-afdelinger.

Andre mener, at kampagner målrettet mod services som Borger.dk, Udlændingservice, workindenmark.dk og sprogskoler ville være en god måde at udbrede kendskabet.

Endelig fremhæver en interviewperson, at der er problemer med CIRIUS’ vurdering af tidsfaktoren. Hvis jobansøgerne ikke har brugt deres uddannelse i mere end 5 år (som tommelfingerregel), så er de nødt til at få opkvalificeret deres kompetencer, og dette gælder, uanset om uddannelsen er dansk eller udenlandsk. Da CIRIUS kan virke som en ”fornyelse” af uddannelsen, bør de gøre det mere klart, hvornår uddannelsen er fra. Her kunne man med fordel inddrage en vurdering af ansøgerens konkrete erfaringer.

4.1.5 *CIRIUS’ øvrige services*

Det er kun omkring halvdelen af de adspurgte virksomheder, der har anvendt CIRIUS’ øvrige services. Blandt de interviewpersoner, der bruger hjemmesidens funktioner, er det især landehåndbogen, der fremhæves som rigtig god og brugbar. De interviewpersoner, der ikke bruger websted, landehåndbog mm., har kendskab til hjemmesidens funktioner, men har ikke haft behov for at benytte dem.

Én interviewperson bruger ofte internetfunktionerne, især for at undersøge, hvad en ansøgers uddannelse svarer til. Her savner interviewpersonen en ekstra funktion, der gør det muligt at identificere den uddannelse, der ligger *nærmest* ansøgerens, i de tilfælde hvor der ikke er et match.

Hovedparten af de interviewede virksomheder henter ikke informationer om ansøgere andre steder end hos CIRIUS.

4.2 **Interview med vejledere**

De interviewede vejledere arbejder som uddannelsesvejledere, socialformidlere, jobkonsulenter, integrationskonsulenter eller beskæftigelses-sagsbehandlere, ved et af landets jobcentre. En enkelt interviewperson arbejder i et kommunalt integrationsteam, og én anden interviewperson arbejder som studievejleder på et større videregående uddannelsessted.

Interviewpersonerne har arbejdet i feltet fra to til 15 år. Undersøgelsen repræsenterer således både vejledere, der har brugt vurderingstilbuddet, siden det lå i CVUU, og vejledere, der kun har kendt til det i nogle få år.

Nogle af de adspurgte interviewpersoner vejleder de udenlandske borgere meget hurtigt, efter at de er kommet til Danmark. For dem er CIRIUS kun en lille del af det, de skal vejlede borgeren i. Andre af de adspurgte er først i kontakt med den udenlandske borger meget senere i integrationsforløbet, og flere af dem vejleder primært i uddannelsesspørgsmål. Her er det oftest velfungerende og velintegrerede borgere, der henvender sig, og de har ofte selv fået lavet en vurdering hos CIRIUS i forvejen.

To af de adspurgte vejledere har hovedsageligt telefonisk kontakt til udlændingene, der gerne vil søge job i Danmark. Dette drejer sig hovedsageligt om nordeuropæere, der skal vejledes i, hvilke krav der stilles for at komme ind på det danske jobmarked.

Da de adspurgte vejlederes jobbeskrivelser er meget forskellige, betyder det også, at der er store forskelle på, hvor meget og hvordan de bruger CIRIUS.

4.2.1 *Vejledernes behov for information*

Interviewpersonerne vejleder klienter fra mange forskellige lande. Både Asien, Europa, Afrika og Amerika er bredt repræsenteret. Ligeledes er der også en stor variation i, hvilke uddannelser klienterne har taget i deres hjemland.

De adspurgte vejledere bruger ikke andre informationskilder end de papirer, borgeren selv medbringer, når de skal vurdere vedkommendes kvalifikationer. Hvis klienten ikke kan fremskaffe sine eksamenspapirer, har nogle af vejlederne fået lavet kompetenceafklarende tests på det nærmeste relevante uddannelsessted.

Ingen af de adspurgte vejledere forholder sig til, om uddannelsespapirerne er ægte eller ej. Hvis klienten kan dokumentere en uddannelse, så går de automatisk ud

fra, at papirerne er ægte, og tror på, at CIRIUS ville opdage det, hvis det ikke er tilfældet.

4.2.2 *Virksomheders reaktioner på jobsøgere med udenlandske uddannelseskvalifikationer*

Alle interviewpersonerne mener, at der tegner sig et billede af, at virksomhederne er så sultne efter arbejdskraft, at de er meget positivt indstillede over for udenlandske uddannelseskvalifikationer. Her er der dog forskel på, hvilken branche uddannelsen henvender sig til. En af de adspurgte vejledere mener dog ikke, at manglen på arbejdskraft betyder, at virksomhederne har let ved at gennemskue, hvad en ansøger i praksis kan. Her ville det være en stor hjælp, hvis vurderingerne også indeholdt information om specialiseringer mm.

To af de adspurgte mener også, at virksomhederne er utrygge ved ansøgere fra lande, de ikke kender så godt. Her frygter flere, at kulturforskelle kunne blive et problem.

4.2.3 *Erfaringer med CIRIUS*

Hovedparten af de adspurgte vejledere kender til CIRIUS igennem deres vejlederuddannelse eller deres introduktion til jobbet som vejleder. To af interviewpersonerne har kendt til CIRIUS så længe, at de ikke kan huske, hvornår de første gang stiftede bekendtskab med enheden, mens en enkelt af de adspurgte vejledere først hørte om CIRIUS, da en klient viste hende sin vurdering.

Der er store forskelle på vejledernes brug af CIRIUS' services.

En enkelt af de adspurgte vejledere har kun set en vurdering en enkelt gang, og der var det klienten selv, der medbragte den. Her brugte vejlederen vurderingen til at hjælpe vurderingsmodtageren i job, men havde ikke selv nogen form for kontakt til CIRIUS.

Flere af interviewpersonerne bruger CIRIUS et par gange om året, hvor de hjælper en borger med at ansøge om en vurdering, mens andre vejleder flere klienter om måneden. Nogle vejledere udfylder selv ansøgningen for at spare tid, andre udfylder skemaet sammen med borgeren, mens andre igen blot hjælper med oversættelse og kopier.

To af de adspurgte vejledere henviser flere om dagen til CIRIUS' hjemmeside, men hjælper ellers ikke klienten med at ansøge om en vurdering.

Blandt de adspurgte vejledere er der overordnet en opfattelse af, at ansøgnings-skemaet og ansøgningsproceduren er rimelig nem og overskuelig. En af de adspurgte mener endda, at skemaet ikke kan blive mere klart og overskueligt, end det allerede er.

Der er dog også bred enighed om, at det godt kan være svært for udlændinge at udfylde skemaet. Dette er ikke kun, fordi de ikke taler dansk, men også fordi uddannelsessystemerne er meget forskellige landene imellem. Her mener flere af de adspurgte vejledere, at den bedste løsning er, at klienterne får hjælp og vejledning til at udfylde skemaet.

Interviewpersonerne oplever kravene til dokumentation og oversættelse som ganske rimelige. En enkelt mener dog, at man ville spare meget tid, hvis CIRIUS selv oversatte alle papirerne, både fordi de hurtigt ville kunne specialisere sig inden for feltet, og fordi man så ville kunne undgå at bruge tid på at oversætte ligegyldige dokumenter.

Der tegner sig yderligere et billede af, at de forskellige jobcentre ikke yder den samme hjælp til oversættelse. Nogle jobcentre kræver, at klienterne selv får oversat deres uddannelsespapirer ved et autoriseret translatørfirma, andre hjælper mod betaling klienterne med oversættelsen, mens nogle jobcentre sørger for at få oversat alle de relevante dokumenter på kommunens regning.

Helt overordnet finder hovedparten af de adspurgte vejledere, at vurderingerne er meget forståelige og tydelige. Enkelte mener, at brevene er rigtig gode, som de er, mens andre har forbedringsforslag, især vedrørende detaljeringsgraden..

Hovedparten af de adspurgte vejledere mener – ligesom virksomhederne – at vurderingen burde indeholde nogle flere informationer om vurderingsmodtagerens kompetencer, niveau, erfaringer og kvalifikationer. Vurderingerne bør altså være mere konkrete.

Flere af interviewpersonerne mener, at vurderingen med fordel kunne afsluttes med en vejledning i, hvad man kan bruge den givne uddannelse til i Danmark, hvordan man læser videre, hvordan man kan opkvalificere sin uddannelse, og hvordan man skriver et CV og søger et job.

Der er dog én af de adspurgte vejledere, der kender til en vurdering, der vejledte om uddannelser, merit og steder, hvor vurderingsmodtageren kunne henvende sig for yderligere information. Interviewpersonen mener, at det er vigtigt, at vurderingerne suppleres med denne form for vejledning for at give størst muligt udbytte.

Vurderingerne bliver først og fremmest brugt til at gøre klienternes uddannelser mere håndgribelige og konkrete, sådan at vejlederne kan hjælpe klienterne ind på rette vej. De adspurgte vejledere synes alle, at vurderingerne er en stor hjælp, og en enkelt mener yderligere, at det er rigtig godt, at vurderingerne kommer fra en højere instans end sagsbehandleren, sådan at vurderingerne ikke ødelægger deres samarbejde, hvis klienten bliver skuffet over eller utilfreds med vurderingen.

Det største problem for klienterne, når de skal have en vurderingen fra CIRIUS, er typisk, hvis de mangler nogle dokumentationspapirer. Her kan det være svært for flygtninge fra krigshærgede lande, da de ofte ikke bare kan hente deres papirer i hjemlandet.

4.2.4 *Forslag til forbedringer af service*

For at udbrede klienternes kendskab til CIRIUS er der flere af de adspurgte vejledere, der mener, at information om CIRIUS burde indgå i en form for velkomstpakke, som alle udlændinge kunne få udleveret, når de ankommer til Danmark. Vejledning i CIRIUS' funktioner burde således ligge i integrationsperioden.

Det betyder, at det er vigtigt, at alle integrationsmedarbejdere og jobkonsulenter kender til CIRIUS. Flere mener, at man med fordel kunne sende nyhedsbreve (evt. post frem for e-mail, da dette skaber større opmærksomhed) med informationer ud til jobcentrene og kommunerne og derved henvende sig målrettet til de personer, der arbejder med flygtninge og indvandrere. CIRIUS burde således sende informationer ud med jævne mellemrum for at minde vejlederne om CIRIUS' funktioner og eventuelle nye tiltag. Her kunne det også være nyttigt, hvis CIRIUS kom ud og holdt oplæg på jobcentrene eller på de grunduddannelsestræf, der arrangeres for kommunernes jobkonsulenter, mener de adspurgte.

En af de adspurgte vejledere finder også, at CIRIUS burde være mere aktive i forhold til de små og mellemstore virksomheder. Hvis kendskabet til CIRIUS blev bredere formidlet, så ville alle de virksomheder, der er utrygge ved at rekruttere udenlandsk arbejdskraft, have et sted at gå hen med deres spørgsmål. En hotline målrettet disse virksomheder ville ifølge denne interviewperson være gavnlige.

Hovedparten af de adspurgte vejledere mener som tidligere nævnt, at vurderingsbrevet burde indeholde flere konkrete oplysninger om vurderingsmodtagernes erfaring, niveau, efteruddannelse, faglige kompetence, kvalifikationer mm. Derudover er der også flere af vejlederne, der synes, at vurderingerne mangler en praktisk udredning af, hvad vurderingsmodtageren rent faktisk kan bruge vurderingen til.

En enkelt af interviewpersonerne mener, at der burde være kortere behandlingstid, sådan at det ikke bremser klienterne at skulle ansøge om en vurdering.

4.2.5 *CIRIUS' øvrige services*

Der er ingen af de adspurgte vejledere, der har brugt CIRIUS' hjemmeside til andet end at hente ansøgningskemaet. De fleste har set, at der er andre funktioner på hjemmesiden, men har ikke haft behov for at benytte dem. På trods af dette har de fleste et positivt indtryk af hjemmesiden og dens forskellige funktioner.

Enkelte af de adspurgte vejledere har aldrig besøgt hjemmesiden.

5. METODE

Dette afsnit beskriver i korte træk den anvendte metode. Først beskrives fremgangsmåden for hhv. den kvantitative og den kvalitative del af undersøgelsen. Herefter præsenteres en bortfaldsanalyse og endelig beskrives kort de yderligere analyser, de er foretaget af data, dvs. anvendelsen af kryds med baggrundsvariable.

5.1 Fremgangsmåde

Den kvantitative del af undersøgelsen er gennemført som papirbaserede spørgeskemaer, der af to omgange er blevet udsendt til alle personer, der har fået foretaget en vurdering af deres uddannelse af CIRIUS i hhv. første og andet halvår af 2007. Den første runde af spørgeskemaundersøgelsen blev afviklet i februar-marts 2008, mens den anden runde blev afviklet i maj-juni 2008.

I første runde har vi modtaget informationer om 555 personer, der har fået vurderet deres uddannelse i det første halvår. Af disse har 506 modtaget et spørgeskema, da der efter aftale med CIRIUS ikke er udsendt spørgeskemaer til personer bosiddende udenfor Danmark eller Sverige, ligesom 17 breve blev returneret.

I anden runde har vi modtaget oplysninger på 692 personer, der har fået vurderet deres uddannelse i det andet halvår. Af disse har 656 personer modtaget et spørgeskema, idet 36 breve kom retur. Den samlede population udgør således 1215 personer, mens den rensede stikprøve udgør 1162 personer.

Tabel 44: Oversigt over respondenter og stikprøve

	Runde 1	Runde 2	I alt
Modtaget fra CIRIUS	555	692	1247
Efter opdatering ved Cpr-kontoret: Adresser uden for Danmark eller Sverige	32	0	32
Undersøgelsespopulation / I alt udsendt	427	692	1215
Retur pga. adresser ukendt/forkert	17	36	53
Renset bruttostikprøve	506	656	1162

Spørgeskemaet er udsendt på såvel dansk som engelsk. Baseret på respondentens uddannelsesland er der ligeledes udsendt informationsfoldere på dansk, russisk, tysk, engelsk og arabisk.

I begge runder er der udsendt dels et påmindelsesbrev, dels et rykkerbrev med en forlænget svarfrist.

På baggrund af den gennemførte procedure er der fremkommet 658 besvarelser, hvilket giver en svarprocent på 56,6 %, jf. nedenfor.

Tabel 45: Svarprocent

		Antal
Bruttostikprøve	Runde 1: 506	1162
	Runde 2: 656	
Antal besvarelser	Runde 1: 294	657
	Runde 2: 363	
Svarprocent		56,6 %

Den kvalitative del af undersøgelsen omfatter personlige og telefoniske interview med hhv. 10 personer, der i 2. halvår af 2007 har fået deres udenlandske uddannelse vurderet, 12 virksomheder og 12 vejledere.

De interviewede vurderingsmodtagere har været i Danmark fra 1 til 10 år, og kommer både fra afrikanske, asiatiske og europæiske lande. Deres uddannelser fra hjemlandene spænder vidt. Flere har hele eller delvise lange videregående uddannelser, andre er erhvervsuddannede, mens endnu andre har en gymnasial uddannelse.

Halvdelen af de adspurgte vurderingsmodtagere har brugt deres vurdering til at søge ind på en dansk uddannelse. Andre arbejder i Danmark i et job, der ikke matcher deres uddannelse fra hjemlandet, mens én interviewperson, der kommer fra et naboland til Danmark med en lang videregående uddannelse, først kom til Danmark, da han allerede havde fået et job.

De interviewede virksomheder og vejledere er nærmere beskrevet i afsnit 4.1 og 4.2.

5.2 Svarprocent og bortfaldsanalyse

Der er gennemført frafaldsanalyser på de registrerede besvarelser. Dvs. at de faktiske respondenters baggrund er sammenlignet med baggrundsoplysningerne for samtlige personer i undersøgelsespopulationen.

Der er gennemført bortfaldsanalyser på følgende variable:

- Køn
- Alder
- Statsborgerskab
- Uddannelsesland
- Uddannelsesniveau
- Sagsbehandlingstid
- Om de skulle fremskaffe flere oplysninger
- Uddannelsestidspunkt

Frafaldsanalysen viser kun begrænsede afvigelser i forhold til populationen. De umiddelbart væsentligste afvigelser findes i forbindelse med køn (overrepræsentation af kvinder), statsborgerskab (underrepræsentation af respondenter med statsborgerskab i EU/EØS), uddannelsesland (underrepræsentation af respondenter uddannet i EU/EØS), uddannelsesniveau (underrepræsentation af respondenter med et uddannelsesforløb på 11-12 år) og endelig uddannelsestidspunktet (underrepræsentation af nyligt uddannede).

Der kan på baggrund af en frafaldsanalyse foretages en statistisk korrektion af data, hvorved der justeres for under- eller overrepræsenterede grupper i stikprøven. En sådan vægtning af data er imidlertid ikke uproblematisk. Udover identificeringen af statistisk signifikante forskelle, som nævnt ovenfor, kan det derfor også være hensigtsmæssigt at foretage en vurdering af de substantielle forskelle.

Således er der udregnet vægte for de fire variable (køn, statsborgerskab, uddannelsesland og uddannelsesniveau) og herefter lavet sammenligninger af frekvensfordelingerne på samtlige spørgsmål i datasættet med og uden disse vægte. Anvendelsen af vægte giver ikke anledning til substantielle forskelle i resultaterne. I langt størstedelen af tilfældene er forskellene mindre end et procentpoint. Nogle få steder kan der findes forskelle på omkring to procentpoint, og i enkelte tilfælde er der forskelle på fem procentpoint. Disse større forskelle afspejler imidlertid, at der er meget få observationer i det pågældende tilfælde, hvilket er en af årsagerne til, at en statistisk korrektion af data kan være problematisk og forbundet med usikkerhed. På denne baggrund er konklusionen på den samlede frafaldsanalyse, at der ikke foretages vægtning af data.

Tabel 46: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på køn

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
Kvinde	502 (76%)	392 (70%)	894 (74%)
Mand	156 (23%)	165 (30%)	321 (26%)
Total	658 (100%)	557 (100%)	1215 (100%)

Phi har en værdi på - 0,067 og en signifikans-værdi på 0,02.

Tabel 47: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på alder

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
18-25 år	60 (9%)	71 (9%)	131 (11%)
26-35 år	323 (49%)	258 (46%)	581 (48%)
36-45 år	165 (25%)	142 (26%)	307 (25%)
46-55 år	93 (14%)	74 (13%)	167 (14%)
over 55 år	17 (3%)	12 (2%)	29 (2%)
Total	658 (100%)	557 (100%)	1215 (100%)

Cramer's V har en værdi på 0,061 og en signifikans-værdi på 0,333.

Tabel 48: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på statsborgerskab (regioner)

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
Danmark, Færøerne og Grønland	97 (15%)	81 (15%)	178 (15%)
EU/EØS	250 (38%)	260 (47%)	510 (42%)
Europa uden for EU	94 (14%)	63 (11%)	157 (13%)
Nordamerika	14 (2%)	13 (2%)	27 (2%)
Oceanien	4 (1%)	3 (1%)	7 (1%)
Syd- og Mellemamerika	30 (5%)	10 (2%)	40 (3%)
Asien	119 (18%)	89 (16%)	208 (17%)
Afrika	29 (4%)	19 (3%)	48 (4%)
Ikke oplyst	21 (3%)	19 (3%)	40 (3%)
Total	557 (100%)	658 (100%)	1215 (100%)

For statsborgerskab baseret på regioner er der en cramer's V på 0,115 og en signifikans-værdi på 0,04.

Tabel 49: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på uddannelsesland

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
Danmark, Færøerne og Grønland	1 (0%)	1 (0%)	2 (0%)
EU/EØS	302 (46%)	315 (57%)	617 (51%)
Europa uden for EU	125 (19%)	74 (13%)	199 (16%)
Nordamerika	18 (3%)	23 (4%)	21 (3%)
Oceanien	8 (1%)	6 (1%)	14 (1%)
Syd- og Mellemerika	31 (5%)	9 (2%)	26 (4%)
Asien	141 (21%)	106 (19%)	247 (20%)
Afrika	32 (5%)	23 (4%)	55 (5%)
Total	658	557	1215

For uddannelsesland baseret på regioner er der en cramer's V på 0,142 og en signifikans-værdi på 0,001. For uddannelsesland baseret på lande er der en cramer's V på 0,365 og en signifikans-værdi på 0,000

Tabel 50: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på uddannelsesniveau (DUN-koder)

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
Grundskoleniveau II (7.-10. klasse)	0 (0%)	6 (1%)	6 (0%)
Gymnasialt niveau I (10. uddannelsesår)	8 (1%)	11 (2%)	19 (2%)
Gymnasialt niveau II (11.-12. uddannelsesår)	257 (39%)	263 (47%)	520 (43%)
Korte videregående uddannelser (13.-14. uddannelsesår)	62 (9%)	41 (7%)	103 (8%)
Mellemlange videregående uddannelser (15.-16. uddannelsesår)	171 (26%)	110 (20%)	281 (23%)
Lange videregående uddannelser (17.-18. uddannelsesår)	139 (21%)	111 (20%)	250 (21%)
Forskerniveau (19.- uddannelsesår)	21 (3%)	15 (3%)	36 (3%)
Total	557 (100%)	658 (100%)	1215 (100%)

For uddannelsesniveau baseret på regioner er der en cramer's V på 0,128 og en signifikans-værdi på 0,003.

Tabel 51: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på sagsbehandlingstid

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
0 måneder	334 (51%)	303 (54%)	637 (52%)
1 måned	216 (33%)	167 (30%)	383 (32%)
2 måneder	95 (14%)	74 (13%)	169 (14%)
3 måneder	11 (2%)	10 (2%)	21 (2%)
4 måneder	1 (0%)	2 (0%)	3 (0%)
5 måneder	1 (0%)	0 (0%)	1 (0%)
6 måneder	0 (0%)	1 (0%)	1 (0%)
Total	557 (100%)	658 (100%)	1215 (100%)

For sagsbehandlingstid i måneder er der en cramer's V på 0,060 og en signifikans-værdi på 0,622.

Tabel 52: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på, om vurderingsmodtageren blev bedt om at sende yderligere oplysninger

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
Fik ikke krav om yderligere information	296 (45%)	243 (44%)	539 (44%)
Fik krav om yderligere information	362 (55%)	314 (56%)	676 (56%)
Total	658 (100%)	557 (100%)	1215 (100%)

Cramer's V på 0,014 og en signifikans-værdi på 0,635.

Variablen uddannelsestidspunkt er omkodet, som det fremgår nedenfor.

Tabel 53: Besvarelser og ikke-besvarelser fordelt på tidspunkt for uddannelse.

	Besvarede	Ikke-besvarede	Total
1: 1994 eller før	209 (29%)	150 (27%)	359 (30%)
2: 1995 - 2001	182 (28%)	141 (25%)	323 (27%)
3: 2002 - 2007	267 (41%)	266 (48%)	533 (44%)
Total	658 (100%)	557 (100%)	1215 (100%)

Cramer's V på 0,073 og en signifikans-værdi på 0,038.

5.3 **Anvendelse af krydstabeller**

I forbindelse med selve analysen er der foretaget en række yderligere undersøgelser af sammenhænge i data. Disse er foretaget ved hjælp af de såkaldte krydstabeller, hvorigennem det vurderes, om der er en sammenhæng mellem variationen i to variable. Det kan f.eks. være, at det især er kvinder, der har en positiv holdning til vurderingen af deres uddannelse.

For alle variable i spørgeskemaet er der undersøgt sammenhæng til en række baggrundsvARIABLE. Disse fremgår af tabellen nedenfor.

Tablet 54: BaggrundsvARIABLE

BaggrundsvARIABLE
<ul style="list-style-type: none">• køn• alder• statsborgerskab• uddannelsesniveaU (omkodet til to variable: lang/kort uddannelse)• uddannelsestidspunkt (se omkodning i afsnit 6.2)• uddannelsesregion• hvor længe de har boet i Danmark• om de har brugt uddannelsen i et arbejde i et andet land end Danmark• om de havde arbejdet i Danmark, inden de fik vurderingen fra CIRIUS.

Endvidere er der for nogle spørgsmåls vedkommende foretaget yderligere analyser. Resultaterne er kun fremhævet i det omfang, der er fundet signifikante og relevante sammenhænge. Dette betyder, at der i en eller flere af grupperne er relativt flere, der besvarer spørgsmålet på en bestemt måde, f.eks. at der er flere kvinder end mænd, der har svaret ja til et givent spørgsmål.